

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 58

София, сбота, 19 мартъ

1932 г.

60. заседание

Петъкъ, 18 мартъ 1932 г.

(Откритъ отъ председателя А. Малиновъ въ 16 ч. 30 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	1229	срѣдствата на заема, отпуснатъ съ съгласието на Обществото на народитѣ. (Трето четене) . .	1229
Питане отъ народния представителъ А. Пеневъ къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, съ което, като се оплаква, че е билъ малтретиранъ и битъ въ полицейската инспекция въ гр. Варна, пита: до кога ще се вършатъ такива издевателства и побоища надъ народни представители и други отъ подчиненитѣ му полицейски органи и не смѣта ли да издири и накаже побойничитѣ полицаи. (Съобщение) . .	1229	2) за пенсиятѣ за изслужено време. (Първо четене — разискване)	1231
Законопроекти:		3) за измѣнение и допълнение закона за търговията съ външни платежни срѣдства. (Съобщение) . .	1242
1) за измѣнение и допълнение закона за селско-стопанско настаняване на бѣжанцитѣ чрезъ		Предложение за отпускане месечно пособие на нѣкои руски ветерани, взели участие въ освободителната война 1877/78 г., вдовици на такива, живущи въ България. (Приемане)	1230
		Дневенъ редъ за следващото заседание	1242

Председателъ: (Звъни) Понеже има нужното число, споредъ правилника, народни представители, обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ г. г. народни представители: Апостоловъ Драгомиръ, Бешковъ д-ръ Иванъ, Бойчиновъ Михаилъ, Бончевъ Тодоръ, Бошнаковъ Тодоръ, Бояджиевъ Стефанъ, Бръшляновъ Цоню, Буровъ Атанасъ, Бъчваровъ Василъ, Василевъ Григоръ, Влаховъ Димитъръ, Георгиевъ Георги, Говедаровъ Георги, Дековъ Петко, Джабарски Стоянъ, Димитровъ Василъ, Дочевъ Момчо, Думановъ д-ръ Никола, Ецовъ Борисъ, Ивановъ Борисъ Недковъ, Игнатовъ Тодоръ, Илчевъ Илия, Капитановъ Анастасъ, Кировъ Стаматъ, Кирчевъ Стефанъ, Кондаковъ Александъръ, Косачевъ Йорданъ, х. Лековъ х. Андрей, Лоловъ Господинъ, Лоловъ Сава, Лѣкарски Иванъ, Маринчевъ Георги, Мартушковъ Алекси, Милановъ д-ръ Кънчо, Милевъ Милю, Митовъ Генко, Молловъ Владимиръ, Момчиловъ Стоянъ, Нейчевъ Адамъ, Панайотовъ Петъръ, х. Петковъ х. Георги, Пиронковъ Александъръ, п. Рачевъ Иванъ, Родевъ Христо, Славовъ Кирилъ, Стойковъ Апостолъ, Таслаковъ Цвѣтко, Томчевъ Ангелъ, Ташевъ Димо, Тонковъ Тодоръ, Христовъ Христо, Цановъ д-ръ Асенъ, Цокковъ Герго, Юртовъ Георги и Якимовъ Тодоръ)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото е разрешило отпускъ на следнитѣ народни представители:

- На г. Стефанъ Кирчевъ — 2 дена;
- На г. Коста Желевъ — 1 день;
- На г. Тодоръ Бончевъ — 2 дена;
- На г. Гето Кръстевъ — 2 дена;
- На г. д-ръ Владимиръ Молловъ — 7 дни;
- На г. Герго Цокковъ — 2 дена и
- На г. Георги п. Христовъ — 1 день.

Народниятъ представителъ г. Димо Ташевъ, който се е ползувалъ съ 23 дни отпускъ, моли да му се разреши

2-дневенъ отпускъ по домашни причини. Понеже се е ползувалъ съ повече отъ 20 дни отпускъ, ще трѣбва да питамъ Народното събрание. Които г. г. народни представители сѣ съгласни да се разреши на г. Димо Ташевъ 2-дневенъ отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Народниятъ представителъ г. Михаилъ Бойчиновъ, който се е ползувалъ съ 27-дневенъ отпускъ, моли да му се разреши 4-дневенъ отпускъ. Които г. г. народни представители сѣ съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Съобщавамъ на Народното събрание, че е постъпило питане отъ народния представителъ г. Андрей Пеневъ до г. министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, съ което, като се оплаква, че е билъ малтретиранъ и битъ въ полицейската инспекция въ гр. Варна, пита г. министра: „До кога ще се вършатъ такива издевателства и побоища надъ народни представители и други отъ подчиненитѣ Ви полицейски органи? И не смѣтате ли да издири и накажете побойничитѣ полицаи?“

Това питане ще се изпрати на надлежния министъръ, за да даде своя отговоръ.

Пристъпваме къмъ разглеждането на точка първа отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за измѣнение и допълнение закона за селско-стопанско настаняване на бѣжанцитѣ чрезъ срѣдствата на заема, отпуснатъ съ съгласието на Обществото на народитѣ.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Д. Тотевъ (д): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ прибавкитѣ и поправкитѣ, приети на второ четене)

Председателъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ законопроекта за измѣнение и до-

пълнение закона за селско-стопанско настаняване на бължанците, чрез сръдствата на заема, отпущнатъ съ съгласието на Обществото на народитъ, така както се прочете отъ г. секретаря, на трето четене, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 30)

Пристъпваме къмъ разглеждането на точка втора отъ дневния редъ — **одобрене предложението за отпущане месечно пособие на нѣкои руски ветерани, взели участие въ освободителната война 1877/1878 г., вдовци на такива, живущи въ България.**

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретарь Д. Тотевъ (д): (Прочита предложението, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 43)

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Андрей Пеневъ.

А. Пеневъ (раб): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! За втори пътъ сме сезирани съ едно решение за подпомагане съ месечни пособия нѣкои руски ветерани. Първиятъ пътъ тѣ бѣха около 40 души, а сега се иска да се отпущне такава пособие на 7 души. При тази остра стопанска криза, когато бедствието въ работническитъ и селски маси въ България е голѣмо, правителството на Народния блокъ съ една пълна готовност, съ единъ замахъ е готово да отпуща милиони лева за подпомагането на нѣкакви-си руски ветерани! И много интересно е, че въ мотивитъ на това решение на правителството се казва, че до тоя моментъ на тия руски ветерани не е било отпущнато месечно държавно пособие, поради това, че тѣ не сѣ могли да докажатъ документално, че действително сѣ ветерани, че чакъ сега се е установило това имъ качество и затова сега имъ се отпуска такава пособие. Изглежда, че нѣкои емигранти руси сѣ намѣрили добра кариера у насъ, като отъ време на време излизатъ съ искания, за да бждатъ признати за ветерани и, следователно, да имъ се даватъ всевъзможни пособия и пенсии.

Тия 7 души, които сѣ представени въ сегашния списъкъ сѣ: 1) графъ Александъръ Сергеевичъ де Бальменъ — 75 годишенъ, доброволецъ; 2) Олга Иванова Верещагина — вдовица на генералъ Ал. Вас. Верещагинъ; 3) Олга Романова Кондратиева — вдовица на д-ръ Алексей Кондратиевъ; 4) Мария Михайловна Кузьминъ Караваяева — вдовица на генералъ Кузьминъ Караваяевъ; 5) Олга Струкова — вдовица на генералъ Ананий Петровичъ Струковъ; 6) Княгиня Нина Леванова Туманова — вдовица на генералъ Георги Александровичъ князь Тумановъ и 7) Варвара Гурко — 69-годишна, дъщеря на генералъ Гурко.

Както се вижда, тукъ сѣ подобрани една известна категория руски ветерани, които претендиратъ, че тѣ или тѣхнитъ родители сѣ действували въ Освободителната война. Както ви казахъ преди малко, тѣзи хора, въпрѣки, че живѣятъ 6-7 и 10 години въ България, не сѣ могли да намѣрятъ документи, съ които да докажатъ, че тѣ действително сѣ ветерани. Въ настоящия моментъ ние сме сезирани съ едно решение на правителството на Народния блокъ, въ което се казва, че сега вече тѣ сѣ се снабдили съ такива документи, и, следователно, тѣ трѣбва да бждатъ вписани въ категорията ветерани, които се ползватъ съ държавна издрѣжка. Интересно е, че докато поради тежкото положение всички слоеве, специално работничитъ и селянитъ, се гърчатъ подъ ударитъ на кризата, ние виждаме каква щедростъ, какви майчини грижи се полагатъ за онѣзи, които сѣ напустили предѣлитъ на своето отечество вследствие на това, че сѣ изгонени отъ рускитъ работници и селяни като паразити, които сѣ тормозили рускитъ работници и селяни и сѣ проливали тѣхната кръвъ десетки години. Тѣзи изгонени отъ тамъ хора не сѣ могли да намѣрятъ другаде гостоприемство и приемъ, освенъ тукъ въ малка България. Ние виждаме въ 1922 г., когато тѣ дойдоха тукъ, какъ грижливо бѣха посрещнати отъ всички партии, включително и Социалдемократическата партия, която тогава бѣше на власт, и се правѣше всичко възможно, за да бждатъ настанени, за да бждатъ подсигурени и подпомогнати и до днесъ. Тия господа, които твърдятъ, че сѣ ветерани, не сѣ нищо друго, освенъ хора, които вършатъ и днесъ заговоръ противъ собственото си отечество. Тѣ сѣ хора, които и днесъ даже стоятъ на военна нога, които подготвятъ комплоти противъ Съветска Русия. Тѣ сѣ хора, които и днесъ даже иматъ свои военни щабовете, свои армии, които издаватъ заповѣди за изпълнение. И ние виждаме въ този моментъ, когато свѣтътъ е поставенъ подъ угрозата на една нова авантюра, на една нова опустошителна война, българското правителство да подпомага тия подпалвачи на войната, които отъ тукъ се вдигатъ и отиватъ въ Далечния изтокъ да образуватъ ар-

мии и да се пахвърлятъ върху Съветска Русия. Това иде да покаже, че както империалиститъ отъ цѣлия свѣтъ, така и малка България участвува въ подготовката на антисъветската война. Това е желанието на българското правителство, което подпомага тия контрареволуционери.

Преди известно време, както казахъ, се гласува едно такава предложение за около 15 милиона лева. Сега се предлага да се гласува друго такава предложение за около 125.500 л. Когато се касае за гласуване на такива кредити, ние виждаме какъ правителството на Народния блокъ е щедро, какъ веднага разтваря каситъ на държавата и намира сръдства да хранутъ тѣзи, които сѣ прогонени отъ рускитъ работници и селяни. Ние виждаме въ редъ случаи, както, напр., за балканиадата и всевъзможни други състезания, при които само синчагитъ на богатитъ отиватъ да си правятъ разходки, какъ се отпускатъ десетки милиона лева; ние виждаме също щедрото подпомагане на разни фашистки организации, въпрѣки това, че българскитъ работници и селяни изнемогватъ.

Но, г. г. народни представители, за да видимъ действително, каква е гажата на правителството на Народния блокъ спрямо собственитъ си жертви, особено спрямо инвалидитъ отъ войната, които сѣ жертва на империалистическата политика, на безумието на българската буржоазия, достатъчно е да видимъ какво получаватъ тия жертви, за които много се плаче съ крокодилски сълзи. Ние виждаме, напр., категории инвалиди съ 30% изгубена работоспособностъ да получаватъ 6-40 л. на день; съ 40% изгубена работоспособностъ — 10-80 л. на день; съ 50% изгубена работоспособностъ — 15 л. на день; съ 60% изгубена работоспособностъ — 27 л. на день; съ 70% изгубена работоспособностъ — 35 л. на день; съ 80% — 54 л.; съ 90% — 65 л.; съ 100% изгубена работоспособностъ получаватъ само 80 л. Значи, вследствие на войнитъ, онѣзи, които сѣ изгубили себе си, които днесъ не сѣ нищо друго освенъ трупъ, получаватъ 80 л. дневна пенсия!

Но тукъ се поставя въпросътъ: за кого се грижите? Когато е въпросъ да се подпомогнатъ онѣзи жертви, които сѣ градили величието на капитала на българската буржоазия, на тѣхъ се даватъ само по 6 л. на день, а когато е въпросъ да се помогне на онѣзи, които сѣ избѣгли отъ собствената си държава, които сѣ прогонени отъ нея, затуй че сѣ експлоатирани, че сѣ убивали собствения си народъ, тогава за тѣхъ се предвиждатъ маса сръдства. Това иде да покаже, че политиката на българската буржоазия е такава, каквато е политиката на всички империалистически държави: изразходватъ се сръдства, подготвятъ се всички възможности, за да се изправи свѣтътъ на нова смѣтка предъ една нова катастрофална война, война, която ще бжде много по-ужасна отъ досегашнитъ, благодарение на техническия напредѣкъ и на химията, която вече е напълно въ услуга на войната.

Г. г. народни представители! Това, което ставане навънъ, разходкитъ, които се правѣха насамъ-нататкъ изъ всички столици на голѣмитъ империалистически държави, показва, че има логическа връзка съ тия работи. Ние виждаме въ едно време, какъ цѣлата българска и всесвѣтска буржоазия надига вече повикъ, води една кампания противъ Съветска Русия, противъ нейното мирно развитие. Това също е едно доказателство, че се подготвя антисъветска война. (Възражения отъ мнозинството) И ние сте готови да гласувате помощи за тѣзи контрареволуционери, които сѣ изгонени отъ собственото имъ отечество.

А. Кантарджиевъ (д): Ако не бѣха тѣзи, противъ които говоришъ, щѣше да бждешъ слуга въ нѣкой турски ханъ.

А. Пеневъ (раб): Вие знаете, че за издрѣжката на рускитъ деца въ България се отпускатъ 6.960.000 л., когато българскитъ деца мратъ като мухи отъ мизерия. Безработнитъ въ България, които сѣ надъ 200.000 души, а заедно съ тѣхнитъ семейства близо 1 милионъ, също мратъ отъ мизерия, отъ гладъ и не имъ даватъ счупена пара, за да облекчатъ поне малко тежкото имъ положение, а къмъ рускитъ деца вие сте щедри, вие сте готови да гласувате милиони, вие сте готови да гласувате други милиони за рускитъ контрареволуционери тукъ, готови сте да дадете всичко за тѣхъ, защото тѣ сѣ ваши братя, защото тѣ играятъ по вашата воля и, както бѣше въ 1923 г., така и сега подготвятъ заедно съ тѣхъ фронта противъ трудящитъ се. За безработнитъ, обаче, които сѣ грамадната маса, вие не давате нищо, въпрѣки нашитъ искания и протести. Вие посрѣщате съ ирония предложението на парламентарната група на Работническата партия за подпомагане безработнитъ и разправяте: „Отъ кжде ще вземемъ сръдства, държавата е бедна“. Г. г. народни представи-

тели! Щомъ държавата е бедна, следва ли вие да хранутите нѣкакви си руски контрареволуционери, които, както знаете, у насъ сѣ доста много? Не само туй. Вие ги подси-гурвате и по другъ начинъ — давате имъ скѣпо плащани служби. Съ една речъ, вие сте непосредствени участници въ подготовката на антисъветската война.

Г. Енчевъ (з): Да не би да искашъ да ги пратимъ въ Русия да ги изколятъ като контрареволуционери.

А. Пенева (раб): И вие имате участие въ подготовката на антисъветската война, въпрѣки изричното желание на българскитъ селяни. И вие сега вземате участие да хранутите тия разни контрареволуционери, противъ които се борѣхте. Да не мислите, че ще получите похвалата на българскитъ селяни? Вие дойдохте въ името на други обещания, а не да подпомагате контрареволуционеритъ. Когато българскиятъ народъ, когато маситъ ви облъкоха въ мандатъ, облъкоха ви, за да имъ дадете облекчение, за да имъ дадете свободно проявление.

Г. г. народни представители! Отъ името на работническата парламентарна група азъ осѣждамъ този начинъ на действие, на отпускане пари и на хранутене рускитъ контрареволуционери, които точатъ своя ножъ, за да го забиятъ „изъ заугла“ въ гърба на рускитъ работници и селяни. (Рѣкоплѣскания отъ работницитъ. Възражения отъ мнозинството) Не само това — ние протестираме срещу това разхищение на народнитъ срдѣства тогава, когато българскитъ безработни бедствуватъ, гладуватъ. (Рѣкоплѣскания отъ работницитъ)

Председателъ: Моля онѣзи г. г. народни представители, които одобряватъ предложението за отпускане месечно пособие на нѣкои руски ветерани, взели участие въ освободителната война 1877/78 г., вдовици на такива, живущи въ България, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събра-нието приема. (Вж. прил. Т. II, № 31)

Л. Станевъ (раб): Днесъ министритъ изпѣждатъ работницитъ, когато отиватъ при тѣхъ да искатъ да имъ се да-датъ помощи, а съ готовностъ подпомагате рускитъ контрареволуционери.

С. Димитровъ (раб): (Къмъ мнозинството) Нѣма разлика между контрареволуционеритъ и васъ.

Председателъ: Пристѣпваме къмъ точка трета отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за пенсиятъ за изслужено време.

Моля г. секретаря да го прочете.

Замѣстникъ-секретаръ Д. Тотевъ (д): (Прочита изцѣло законопроекта, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 44)

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Аврамъ Аврамовъ.

А. Аврамовъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Предъ насъ е сложенъ за разглеждане законо-проектътъ за пенсиятъ. Въ малката бедна България има различни категории пенсионери; има пенсионери военно-инвалидни, има пенсионери военно-наследствени, има гра-жданско-инвалидни пенсионери, има и пенсионери за про-служено време. Азъ ще се помѣча да дамъ известни объ-яснения на г. г. народнитъ представители, коя категория пен-сионери, съ какво се ползува отъ държавата, коя категория е най-много облагодетелствувана.

Ние имаме пенсионери военно-инвалидни 13.180 души, за пенсиятъ на които държавата плаща 81.500.000 л.; имаме военно-наследствени пенсионери 80.643 души, за пенсиятъ, на които държавата дава 256 милиона лева, или всичко за пенсионеритъ военно-инвалидни и военно-наследствени на брой 93.823 души държавата плаща 338.136.098 л. годишно. Има, обаче, и една друга категория пенсионери, които още не сѣ засегнати и които народното представителство има дългъ да подири и да имъ даде нуждната, заслужената пенсия. Това сѣ наследственитъ пенсионери, на които тепърва ще трѣбва да се отпуснатъ пенсии, това сѣ пенсио-неритъ, на които вие ще ги опредѣлите името; дали ще ги наречете пенсионери, създадени отъ Цанковъ, или създа-дени отъ Ляпчевъ, или създадени изобщо отъ Демократи-ческиятъ сговоръ — вие ще имъ дадете названието, вие ще имъ дадете името, за да се помни, че тѣхнитъ бащи оти-доха въ неравната борба за защита на своитъ политически права и свободи. Съ последнитъ пенсионери тепърва,

казвамъ, народното представителство ще трѣбва да се за-нимае.

Гражданскитъ пенсионери на 31 декемврий 1931 г. сѣ били 43.000 души. За тѣхъ се изразходва годишно 860 ми-лиона лева. Постѣпленията на пенсионния фондъ сѣ: отъ редовни удържки по чл. 36, буква а, отъ закона за пен-сиятъ — 385 милиона лева; по чл. 36, буква б, отъ сщия законъ — 24 милиона лева; редовни субсидии отъ държав-ния бюджетъ — 150 милиона лева и удържки отъ раз-лични обществени учреждения. Всичко общо за пенсионе-ритъ държавата ще следва да плаща 784.077.000 л. Дър-жавата и тази година е отпуснала 120 милиона лева на пенсионния фондъ.

Като вземемъ да направимъ една равномѣтка, ще ви-димъ, че пенсионеритъ въ България сѣ раздѣлени на категории. Въ България едностранично се гледа на пенсионеритъ. На единъ редникъ сѣ изгубена работо-способностъ за три месеца се плаща 576 л.; на младши подофицеръ — 633 л.; на старши подофицеръ — 680 л. и на фелдфебелъ 721 л.

Отъ другата страна картината представлява друго нѣщо. Най-големата пенсия стига до астрономическата цифра 72.000 л. годишно по законопроекта, който разглеждаме.

С. Мошановъ (д. сг): Астрономическа!

А. Аврамовъ (з): Да, астрономическа. — Ако се плащатъ по 72.000 л. годишно на ония, които действително сѣ за-служили на тая страна, то би следвало да погледнемъ и обратната страна на огледалото и тогава ще се огледаме тѣй, както следва.

Разпредѣлението на сумитъ по пенсионния фондъ, г. г. на-родни представители, не съответствува на ръста на пенсио-неритъ, нито на положението, което тѣ заематъ. Може ли единъ пенсионеръ редникъ сѣ изгубена работоспособностъ да преживява съ 576 л. на три месеца? А имате и друга категория инвалиди-пенсионери, на които имъ се даватъ много по-големи пенсии? За категорията пенсионери-ин-валиди пропуснахъ да ви кажа. Тѣ сѣ 2.090 човѣка и имъ се плаща годишно 13.935.570 л. На 2.000 човѣка се плащатъ 13 милиона лева пенсия! Между тия 2 хиляди души има хора, които получаватъ месечно по 10.000 л. пенсия.

Г. г. народни представители! Ако конституцията на България казва, че всички граждани сѣ равни, кое поз-воли на ония, които създаватъ такива закони, да дълѣтъ българскитъ граждани и да защитаватъ по различенъ на-чинъ тѣхнитъ интереси? Кому българската държава трѣбва да защити по-добре интереситъ: на оня ли, който е слу-жилъ 20 години въ топло помѣщение, който е билъ на държавна служба, или на оня, който е жертвувалъ частъ отъ тѣлото си на бойното поле, или на ония сираци, които сѣ останали безъ бащи и които днесъ се скитатъ изъ ули-цитъ немили-недраги? Кои вие ще защитите, когато дойде време да гласувате и да вдигнете рѣка? Тѣй, както сѣ опредѣлени пенсиятъ, споредъ настоящия законопроектъ, г. г. народни представители, азъ за себе си казвамъ: не бива ние въ този моментъ да претоварваме съ голѣми разходи България.

Разсипването на пенсионния фондъ е започнало отъ 1926 г.; и азъ зная защо сѣ дадени такива пенсии тогава. Тѣ сѣ дадени презъ 1926/1927 г., когато народнитъ маси долу почнаха да се вълнуватъ. Тогава управляващата пар-тия следваше да даде голѣми заплати и голѣми пенсии не за друго, не за да облекчи положението на стражду-щитъ пенсионери и чиновници, а защото нѣмаше довѣрие въ народа. Като увеличи пенсиятъ и заплатитъ на пен-сионеритъ и чиновницитъ, тогавашното правителство си създаде единъ кадъръ, който да го поддържа.

С. Мошановъ (д. сг): Пенсионеритъ и чиновницитъ гла-суваха противъ насъ.

А. Аврамовъ (з): Сега вие ще дадете пенсия отъ 72.000 л. на единъ човѣкъ затуй, защото е изслужилъ. Прекрасно; и азъ съмъ съгласенъ да му дадемъ тази пенсия. Но, г. г. народни представители, въ такъвъ случай нека отдѣлимъ пенсионния фондъ отъ държавния бюджетъ и, ако искатъ, нека да получаватъ и по 100 хиляди лева годишно. Може би нѣкой ще ми възрази, че пенсионниятъ фондъ е уни-щоженъ, че срдѣствата му били изчерпани и изразходвани отъ държавата за други цели. Никой не може да установи това, защото въ 1891 г. граждански пенсионенъ фондъ не е съществувалъ. И ако той е започналъ да съществува, вие ще видите следъ това, че отъ 1923 г. насамъ държа-вата дава на пенсионния фондъ голѣми субсидии. Значи, ако държавата въ миналото е вземала известни суми отъ

пенсиронният фондъ, съ субсидиитъ тя ги е върнала десетократно.

Пенсионният фондъ, г. г. народни представители, ще трѣбва да се отдѣли единъ пътъ за винаги отъ държавата. Нека тогава кой колкото си иска да получава пенсия, спроти податнитѣ сили на пенсионния фондъ. Но сега, при туй положение, когато тоя фондъ не е отдѣленъ, съ какво право можете да обложите селянина, който денонощно работи майката земя и който днесъ гладува, да плаща чрезъ редовнитѣ бюджетни приходи вноски за пенсионния фондъ? Както знаете, всѣко едно учреждение, което има бюджетъ — община, окръгъ и т. н. — внася известни суми за пенсионния фондъ. Това положение все така ли ще продължава? Не. Споредъ менъ, ако продължаваме да вървимъ все изъ този пътъ, ако не отдѣлимъ пенсионния фондъ отъ държавния бюджетъ, не би следвало да се дава никому по-голяма пенсия отъ 2.000 л. на месецъ.

Положението, въ което е изпаднала българската държава и българскиятъ народъ, диктува да направимъ това. Ако не го направимъ, ние сме отговорни предъ идното поколение.

Но има и друго едно положение. Когато се говори за пенсионери, не трѣбва да се забравя, че има и пенсионер-рентниери, които получаватъ по 500—600 хиляди лева годишно и че именно такива пенсионери получаватъ най-голямата пенсия — 72.000 л. годишно. Е добре, справедливо ли е такива хора, които иматъ голѣми доходи, да получаватъ толкова голѣми пенсии, които имъ служатъ не за да преживѣватъ, ами за да водятъ единъ охолень животъ, когато на другата страна виждаме, че има гладъ и мизерия?

Следователно, г. г. народни представители, трѣбва да раздѣлимъ пенсията на категории и да опредѣлимъ единъ минимумъ и единъ максимумъ. Пенсионеръ, който има повече отъ 30.000 л. годишенъ доходъ, не следва да получава никаква пенсия отъ държавата, защото съ тѣзи пари той може да преживѣе. Направете си една смѣтка, г. г. народни представители, кое селско семейство има чистъ доходъ 30.000 л. Абсолютно никое. И като е тъй, азъ апелирамъ къмъ вашето съзнание да решите по-голяма пенсия отъ 2.000 л. да нѣма; а ония, които иматъ годишенъ доходъ повече отъ 30.000 л., да се лишатъ отъ пенсия.

А колкото се отнася да инвалиднитѣ пенсии, ние трѣбва да се замислимъ да ги увеличимъ. Днесъ инвалиднитѣ пенсии не сѫ предметъ на разискване, но азъ искамъ да припомня, че и на тѣхъ трѣбва да хвърлимъ погледъ. Вие вчера бѣхте свидетели тукъ какъ опрощавахме надвзети пенсии. Казаха, че тия хора били загубили паритѣ. Тѣ не сѫ злоупотребили, но ние сме принудени да ги опрощаваме, защото не се живѣе съ 570 л. въ тази оскѣдница, която царува въ българската държава. Азъ не знамъ какъ народното представителство ще погледне на различнитѣ категории пенсионери, но, споредъ мене, пенсията на военно-инвалиднитѣ трѣбва да се увеличи, и особено на долнитѣ чинове. Напр., на родители за убитъ синъ плащатъ 573 л. пенсия за три месеца; на вдовица съ едно дете — 918 л.; на вдовица съ 2 деца — 1.152 л.; на вдовица съ 3 деца — 1.386 л.; на единъ сиракъ — 630 л.; на два сирака — 864 л.; на 3 сирака — 1.093 л. все за три месеца. Питамъ ви: какъ могатъ тѣзи нещастници да преживѣятъ съ тази скромна пенсия? И ако народното представителство би следвало да обърне внимание на пенсията, то трѣбва да обърне сериозно внимание и на пенсията на наследницитѣ на тия хора, които се жертвуваха и загинаха.

Азъ ще гласувамъ законопроекта по принципъ, обаче никога нѣма да гласувамъ за пенсия, по-голяма отъ 2.000 л. месечно и то само за ония, които се нуждаятъ. Трѣбва да се разбере, че пенсията не се дава за охолень животъ на стари години — тя се дава, за да преживѣе оня, който има прослужени години. Единъ пенсионеръ като получи за 12 месеца 24.000 л., прекрасно може да преживѣе. Тамъ ние трѣбва да направимъ съкращения, като знаемъ въ какво положение е изпаднала българската държава.

Настоявамъ народното представителство да се съгласи, щото ония, които иматъ доходъ отъ 30.000 л. нагоре, да не получаватъ никаква пенсия, а ония, които сѫ крайно бедни, нуждающи се, да получаватъ най-много 2.000 л. месечна пенсия. А като дойде да разискваме за военно-инвалиднитѣ пенсии, тогава пакъ ще си кажа думата.

Съ тия нѣколко думи завършвамъ, като моля народното представителство да обърне сериозно внимание на момента, който преживяваме, да види въ какво положение е изпаднала страната и българскиятъ народъ и съ чиста съвестъ да гласува такива пенсии, които ще задоволятъ не амбициитѣ, не кефа на нѣколко души, а насѣщнитѣ

нужди на пенсионера и неговото семейство. (Нѣкои отъ земледѣлцитѣ ржкоплѣскаха)

Нѣкой отъ работницитѣ: Защо гласува тогава преди малко за бѣлговардейцитѣ?

Х. Статевъ (нац. л. о): (Къмъ А. Аврамовъ) Защо не го кажешъ това на министритѣ? Тѣ сѫ правителството. Отъ тѣхъно име се внася законопроектьтъ.

А. Буковъ (з): Да се отбележи, че отъ свое име приказва. Групата не го е натоварила.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Сава Тошевъ.

С. Тошевъ (раб): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Сесирани сме съ разглеждането на единъ въпросъ, който засѣга не само прѣко заинтересованитѣ по него, пенсионеритѣ, а засѣга преди всичко работническата класа и стоящитѣ близко до нея дребнотопански слоеве въ града и селото, защото въ края на краищата всичкитѣ срѣдства, отъ които се образува пенсионниятъ фондъ, изхождатъ именно отъ тази класа.

Преди всичко азъ трѣбва да направя една бележка на вносителя на този законопроектъ, загдето съ една такава свѣткавична бързина се внася въ Народното събрание, разладе се снощи и тази вечеръ се слага на разискване, тогава, когато за всестранното му разяснение сѫ необходими данни, необходими сѫ много сведения, за да се обособи едно мнение отъ трибуната на Народното събрание по единъ такъвъ въпросъ, който, както казахъ, засѣга цѣлото общество въ нашата страна.

Преди всичко защо само държавнитѣ, общинскитѣ и окръжнитѣ служители да иматъ право на пенсия, а останалитѣ категории работници, трудящи се да нѣматъ такава право? Това, споредъ насъ, се дължи на обстоятелството, че днешната държава, почивайки върху основитѣ на частната собственостъ, върху експлоатацията на труда отъ капитала, има нужда за своитѣ функции, за своето съществуване именно отъ такива служаци, които да каратъ нейната машина, да поддържатъ експлоатацията надъ трудящитѣ се въ градове и села. Ето защо тя прѣти всичко за тѣхъ се загрижава, а за сѣдбата на останалитѣ слоеве нѣма нито дума, нито мисль. Това, разбира се, е не само у насъ, това е въ всички страни. . . . (Председателското мѣсто заема подпредседателъ Н. Шоповъ)

А. Буковъ (з): И въ Съветска Русия.

С. Тошевъ (раб): . . . които почиватъ на сѣщитѣ основи. Но докато въ много отъ другитѣ страни фондъта за пенсията се образува единствено отъ удържитѣ върху заплатитѣ на чиновницитѣ, служащитѣ и работницитѣ, или пъкъ съвмѣстно съ участието на държавата, у насъ това участие на държавата се изразява въ единъ процентъ, който тя въ последствие си го взема, когато се даватъ пенсията на лицата, изслужили за такива. Че това е тъй, сведочатъ даннитѣ, които показватъ, че фондътъ се образува отъ: държавна вноска — 22.42%, отъ удържки върху заплатитѣ — 60.68%, отъ срѣдства на общинитѣ, окръжитѣ и др. — 16.90%. Знае се, че пенсията се дава върху 80% отъ срѣдната аритметична на заплатитѣ, получавани презъ последнитѣ 10 години — а до сега бѣше презъ последнитѣ 6 години — прослужени отъ длъжностното лице. Значи туй, което държавата дава — 24.42% — въ последствие тя го задържа за себе си, защото не дава 100%, а дава само 80% отъ срѣдната аритметична на сумитѣ, получени отъ длъжностното лице презъ последнитѣ десетъ изслужени години. Прави впечатление съставътъ на комитета, който ще се грижи въ бъдеще за прилагане на този законъ. Съгласно чл. 3 отъ законопроекта за пенсията, при фонда се учредява постояннен комитетъ въ съставъ: директорътъ на държавнитѣ дългове, началникътъ на пенсионното отдѣление, управителътъ на Българската народна банка или неговъ замѣстникъ, единъ членъ-сѣдия отъ Върховния касационенъ съдъ, единъ представител на Федерацията на съюзитѣ на запаснитѣ офицери и подофицери, единъ представител на пенсионното дружество „Старини“ и техническиятъ директоръ на Чинувническото кооперативно спестовно застрахователно дружество. Както виждате, единъ тежъкъ апаратъ отъ голѣми чиновници, които по-скоро ще си гледатъ рататлъка, отколкото да се грижатъ за правилното функциониране на пенсионния фондъ, който засѣга преди всичко грамадната частъ отъ участващитѣ въ него работници, дребни служащи и чиновници. Но докато първитѣ нѣколко членове на този комитетъ иматъ своето оправдание да участвуватъ въ него, понеже сѫ държавни чиновници,

азъ питамъ: какво прави въ този комитетъ представители на Федерацията на съюзенитъ запасни офицери и подофицери, тогава когато се знае, че особено организацията на запаснитъ подофицери се състои отъ хора нечленове на пенсионния фондъ, отъ хора, които никога не сѫ били чиновници, а чисто и просто загуй, защото сѫ произведени въ войската подофицери, влизатъ въ Съюза на запаснитъ подофицери? Нѣма съмнение, че участието на тоя представител на Федерацията на съюзенитъ запасни офицери и подофицери е предвидено съ цель да се държатъ здраво юздитъ на дребното чиновничество и работничество, участващо въ фонда, защото тия два съюза затъ представляватъ едни отъ най-силнитъ фашистски организации у насъ.

После, недоумявамъ, какво прави въ този комитетъ техническиятъ директоръ на Чиновническото кооперативно спестовно застрахователно дружество, когато се знае, че това дружество не е никакво дружество на пенсионери. Азъ смѣтамъ, че и неговото участие тамъ е абсолютно ненужно и че, напротивъ, въ този комитетъ трѣбва да влѣзатъ, преди всичко, представители на участващитъ въ пенсионния фондъ — на дребнитъ чиновници, на работницитъ на държавна служба, на учителитъ и пр., за да може тоя именно комитетъ да изразява волята и желанията на грамадната частъ отъ участващитъ въ пенсионния фондъ и да се грижи за тѣхнитъ интереси. Защото ако въ този комитетъ участваха хора, които биха защищавали интереситъ именно на най-заинтересованитъ категории служители отъ пенсионния фондъ, нѣмаше да се дойде до туй положение, щото, както казва и самиятъ вносител на законопроекта, пенсионниятъ фондъ да бѣде „изчерпанъ окончателно“, а напротивъ, участващитъ въ този комитетъ щѣха да се грижатъ за доброто управление на този фондъ, за да бѣде той винаги фондъ, отъ който да се черпятъ срѣдства за преживяване на ония, които сѫ внасяли въ него.

Разликата между досега действащия законъ за пенсиритъ за изслужено време и законопроекта, който имаме предъ насъ, се състои между другото и въ това, че въ този законопроектъ се предвижда участието въ пенсионния фондъ на лица, които досега не сѫ участвували въ него. Такива сѫ напр. всички духовни лица отъ българската източно-православна църква. Азъ питамъ: ако вносителъ на тоя законопроектъ искаше да добива срѣдства за пенсионния фондъ, защо не включи и представителитъ на другитъ вѣроизповѣдни общини, каквито сѫ, напр., протестантскитъ проповѣдници, каквито сѫ турскитъ ходжи, каквито сѫ еврейскитъ хахамъ и пр., въобще всички служещи на иновѣрнитъ църкви? Нима тѣ не плащатъ данъци, сѫ които участвуватъ косвено въ тия 22.42%, които държавата дава въ пенсионния фондъ? Тѣ участвуватъ, обаче недаванетоъ пенсий на тѣхъ показва именно, че днешната наша държава е държава само на една класа, която иска да потиска не само дребнитъ стопански и работещи слоеве, но и иновѣрнитъ общини, каквито у насъ има доста много. Ето защо приказкитъ за свободно вѣроизповѣдание и пр. сѫ само приказки на книга, а въ действителностъ ние виждаме, че други сѫ отношенията на господстващата класа — въ случая на господстващата вѣрваща класа — къмъ останалитъ вѣроизповѣдни общини.

Освенъ участието въ фонда на тѣзи гореспоменати категории държавни и обществени служители, сега се иска участието въ него и „на постояннитъ работници, плащани съ заплатата или съ надница, при държавнитъ и изборни учреждения, при държавнитъ каменовжглени мини въ Владайско-Мошинско-Пернишката котловина, при фондоветъ, бюджетитъ на които се гласуватъ отъ Народното събрание, при гарнизонитъ фурни“, и пр. Азъ считамъ, че това е несериозно. Когато даже за чиновницитъ и служачитъ, при този служебенъ нестабилитетъ, който съществува, това е невъзможно, какво остава за работницитъ въ минитъ и другитъ държавни предприятия, които работятъ въ годината по нѣколко месеца и на които вие сега ще искате да удържатъ отъ заплатитъ, за да ги правите пенсионери на старъ години! Азъ смѣтамъ, че това е само една илюзия, която вие искате да всѣте въ тѣхната срѣда, че тѣ могатъ да доживѣятъ нѣкога да получатъ пенсия. Знае се, че при всѣка една промѣна на правителството у насъ, се хиляди, не само чиновници, но и работници, се уволняватъ отъ държавнитъ учреждения и предприятия. Прѣсенъ е примѣрътъ, при настоящето правителство, съ уволнението на хиляди желѣзничари, съ изхвърлянето на хиляди миньори вѣнъ отъ мина „Перникъ“ и другалѣ. Тѣзи хора, ако участваха въ фонда, трѣбваше значи по този начинъ да намалятъ още повече своитъ надници, безъ надежда да ги получатъ нѣкога обратно.

Въ законопроекта, освенъ това, се предвижда даване пенсия на временно прекарани въ заточение или въ затворъ по политически причини, на учители при български училища и на духовнитъ и граждански лица по ведомството на Екзархията въ други държави, въ българското опълчение презъ освободителната война 1877/1878 г. и пр. Ако е въпросъ за прекарване въ заточение, за лежене въ затворъ, ние имаме хиляди такива, които сега прекарватъ въ изгнание или въ затворъ, на които смѣтамъ, че не пенсия ще трѣбва да дадете, а преди всичко ще трѣбва да имъ дадете свобода, за да могатъ чрезъ своя честенъ трудъ да изкаратъ прехраната си и тогава да се грижатъ за своето бѣдеще, за своето пенсиониране. По отношение осигуряване бѣдещето, обаче, на старини, вие давате пенсии само на онѣзи, които сѫ вамъ близкостоящи до сърцето и които въ сѣщностъ сѫ оръжия на всѣка властъ — тѣхъ въ случая вие искате да облагодетелствувате.

Г. г. народни представители! Понеже е въпросъ за положението на пенсионния фондъ, азъ ще ви дамъ едни кратки сведения за него за 1930 г., черпени отъ отчетъ на Дирекцията на държавнитъ и на гарантиранитъ отъ държавата дългове: 1) постѣпили въ приходъ на фонда 575.477.563.35; 2) изразходвани 772.451.783.90. Въ повече изразходвано 196.974.220.55. 1) капиталътъ на фонда е билъ на 31. XII. 1929 г. 383.922.994.50; 2) преразходъ 196.974.220.55. Капиталътъ на фонда на 31. XII. 1930 г. е 186.948.723.95. Но това положение е само на книга, а въ действителностъ фондътъ показва едни дефицити въ горния размѣръ, произхождащи отъ: 1) невнесена частъ отъ 10% удържки за второто полугодие на финансовата 1930/1931 г. отъ страна на държавата 86.218.512 л.; 2) на ежегодния прирастъ на числото на пенсионеритъ и на ежегодното увеличение разхода, безъ да сѫ предвидени приходи за посрѣщането имъ — 100.730.211.95 л.

Постѣпили въ приходъ на фонда 575.477.563.35 л.; изразходвани — 772.451.783.90 л. Въ повече изразходвани 196.974.220.55 л. Капиталътъ на фонда на 31. XII. 1929 г. билъ 383.922.994.50 л.; постѣпили въ приходъ на фонда тая година 575.477.563.35 л., или всичко 959.400.507.85 л., изразходвани 772.451.783.90 л.; оставатъ значи 186.948.723.95 л. Това е така по книга. Обаче държавата не е внесла за тази година 86.218.512 л., оставатъ 100.730.211.95 л. Има дефицитъ, който произхожда отъ ежегодния прирастъ на числото на пенсионеритъ и ежегоднитъ увеличени разходи за изплащане пенсиритъ имъ, безъ да сѫ били предвидени нови приходи за посрѣщането на увеличенитъ разходи. Въ сѣщностъ дефицитътъ се изразява въ 110.575.708.55 л. При туй положение на фонда, безспорно е, че правителството е трѣбвало да се замисли и да търси ресурси за неговото попълване. И ето ние сме сезирани съ единъ законопроектъ, който въ цѣли 86 члена урежда този въпросъ, безъ обаче да го уреди радикално. Че той не може да го уреди, показва и положението на самия фондъ, изразено въ нѣколко таблици, печатани въ сѣщия отчетъ. Съгласно тѣзи таблици, имаме лични пенсии 29.438 на сума 691.583.909 л.; наследствени пенсии 10.360 на сума 124.921.552 л., или всичко 39.798 пенсии на сума 816.505.461 л., и 10% увеличение за 60-годишна възраст 26.000.173 — всичко 39.798 пенсии вълизатъ на сума 842.505.634 л.

Интересна е също така таблица № 3, която изразява възраститъ, при които се получава пенсия. Така, до 40 години имаме 776 пенсии на сума 15.106.377 л.; отъ 41 до 45 години — 3.532 пенсии на сума 75.338.912 л.; отъ 46 до 50 години — 5.210 пенсии на сума 125.334.527 л.; отъ 51 до 55 години — 5.748 пенсии на сума 146.793.810 л.; отъ 56 до 60 години — 5.033 пенсии на сума 129.432.719 л.; отъ 61 до 65 години — 4.765 пенсии на сума 110.042.289 л. и отъ 66 години нагоре имаме 3.981 пенсии на сума 80.926.387 л.; съ непоказана възраст имаме 393 пенсии на сума 8.603.888 л., или всичко имаме 29.438 пенсии на сума 691.583.909 л. Прави впечатление, че пенсиритъ на възраст отъ 51 до 55 години съставляватъ 19.5%, а отъ 66 години нагоре — едва 13.5%.

Също така интересна е таблицата № 5 за броя на пенсионеритъ за изслужено време по годишенъ размѣръ къмъ 31 декемврий 1930 г. Пенсионеритъ, получаващи до 6.000 л. пенсия годишно, сѫ били 2.665, или 7%, които сѫ получавали 15.261.715 л.; отъ 6.001—12.000 л. годишно сѫ 9.188, получаващи пенсии на сума 85.170.992 л.; отъ 12.001—18.000 л. годишно, или отъ 1.000—1.500 л. месечно, пенсионеритъ сѫ 8.723, получаващи всичко 130.392.282 л., или 22% — значи, най-голѣмиятъ процентъ пенсионери сѫ получаващитъ отъ 1.000—1.500 л. месечно. Получаващитъ пенсия отъ 18.001—24.000 л. пенсионери сѫ 6.708, съ обща сума 141.314.845 л.; отъ 24.001—30.000 л. сѫ 5.904, съ обща сума 159.760.228 л.; отъ 30.001—36.000 л. — 2.622, съ обща сума 86.539.278 л. и т. н. Най-голѣмата пенсия, т. е. отъ 5.000—5.500 л. месечно, се получава само отъ 965 пенси-

онери, съ обща сума 62.211.907 л. или тяхният брой представлява 2% от всички пенсионери, а пенсия от 4.500—5.000 л. месечно получават 388 души пенсионери, съ обща сума 21.868.588 л., което прави едва 1% от общия брой пенсионери.

Тия таблици ясно говорят, че един много малък процент от служителите достигат крайната възраст 66 години и четът представляват едва 13.5% от общия брой на пенсионерите. Най-важното въ случая е, че онѝзи именно, от които се рекрутира сумата за цѣлия фондъ, почти никога не достигат до пенсия, а често пѣти, при всѣка смѣна на управлението — на кабинетъ, на общински съветъ, на окръженъ съветъ и т. н. — се уволняват и въ края на краищата, макаръ изслужили 10—15 години, биватъ уволнени и тяхните срѣдства отиватъ въ полза на онѝзи, службите на които сѣ гарантирани при всѣки кабинетъ, при всѣко управление. Има служаци, на които оставатъ нѣколко месеца само, за да могатъ да получаватъ пенсия, обаче не биватъ назначавани и по този начинъ тяхните срѣдства отиватъ на халосъ и въ полза на онѝзи, чиято служба е гарантирана и изцакватъ пенсия.

Имайки всичко това предъ видъ, групата на Работническо-селски трудовъ блокъ заявява, че не може да гласува единъ такъвъ законопроектъ за пенсия, който осигурява пенсия на онѝзи, които и безъ това сѣ осигурени, като получаватъ достатъчно голѣми заплати и които иматъ и други странични доходи, а оставятъ хилядите служаци и работници, които отъ мизерната си заплата трѣбва да отдѣлятъ, за да попълватъ този фондъ. Групата на Работническо-селския трудовъ блокъ издига само едно единствено искане — то е: пенсия за всички неспособни да работятъ инвалиди и старци, били тѣ чиновници, служаци, работници, селяни, занаятчи и пр. Само по този начинъ може да се осигури животътъ на неджгавите за работа, и тѣ въ своята старостъ да бждатъ осигурени, за да могатъ да преживѣятъ добре последните дни на своя животъ. (Ржкоплѣскания отъ работниците)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Законопроектътъ, който е сложенъ на вашето внимание, е отъ ония важни законопроекти, които заслужаватъ да спратъ повечко вниманието на народното представителство, не само защото той засѣга единъ грамаденъ брой отъ български граждани — близо 50.000 пенсионери, които получаватъ пенсия за прослужено време, а сѣ военно-инвалидните пенсионери достигатъ до 150.000 души — но и защото, че, добре поставенъ, добре сложенъ, законопроектътъ за пенсията ще осигури спокойствието на държавата и добрата служба на нейните служители. Настоящиятъ законопроектъ, както заяви уважаемиятъ г. министъръ на финансите, не цели окончателно излѣкуване на едно зло, създадено отъ обстоятелства следъ войнитъ; едно зло, което отчасти подрони сигурността на оная помощ, която държавата дава на своите служители, следъ като тѣ сѣ дали всичката си енергия въ разстояние на 20—30 години и която сигурностъ, съ настоящия законопроектъ, не се урежда окончателно. Самиятъ вносителъ, г. министърътъ на финансите, заявява, че засега не иска да постигне това съ него. Съ законопроекта той иска да постигне едно временно облекчение, за да може въ 3—4 години, докато траятъ тия ненормални времена, да се осигури изплащането на пенсията на бившите български държавни служители, за да не бждатъ съжити подъ страха, че всѣки денъ могатъ да останатъ предъ празните каси на фонда и да не могатъ да получаватъ своите пенсия.

И наистина, мене ми се струва, че нѣмаше даже нужда да се внася цѣлъ законопроектъ. Можеха съ законопроекта за пенсията да се направятъ само нѣкои промѣни, съ които да се свърши работата, безъ да се приповтарятъ постановленията на сегашния законъ, които биха могли да бждатъ промѣнени единъ денъ, когато ще се постави въпросътъ за създаването на единъ окончателенъ законъ за пенсията съ ония цели, които ще искаме да поставимъ въ него, а именно окончателното уреждане на въпроса за пенсията чрезъ единъ стабиленъ пенсионенъ фондъ.

Г. г. народни представители! Правото на пенсия на държавните служители е извоювано и навремето още поставено въ чл. 166 на нашия основенъ законъ — конституцията. Още навремето онѝзи, които при създаването на нашата млада държава сѣ искали въ нея да има добросъвестни служители, да има служители, които да посветятъ цѣлия си животъ въ служба на народа, сѣ предвидѣли въ основния законъ едно постановление, съ което

да гарантиратъ на старини едно сносно съществуване на всички тѣзи добросъвестни държавни служители, които, отдали своя трудъ и своята енергия въ служба на родината си, сѣ изгубили силите си.

Не бива да се гледа на пенсионерите като на храненици на държавата, като на такива, които не заслужаватъ да се отдѣлятъ за тяхъ срѣдства отъ държавните бюджети, защото това сѣ държавни чиновници, държавни органи, обществени служители, които, ако искаме да бждатъ добросъвестни, ако искаме да отдадатъ въ служба на народа всичко това, което могатъ да дадатъ, трѣбва да ги гарантираме, като напуснатъ службата, следъ като сѣ служили на своята родина 20—30—40 години, че ще могатъ да преживѣятъ и да не мислятъ какво ще стане съ тяхъ на стари години, следъ тяхното уволнение. Не се ли гарантира държавниятъ служител, общественниятъ служител, съ една минимална издрѣжка, следъ като е служилъ дълги години, и неговата младостъ е минала въ служба на неговата родина, нито българските граждани ще иматъ влѣчение къмъ държавни служби, нито пъкъ ще можемъ да запазимъ една добросъвестностъ въ ония, които отиватъ да служатъ на родината си. Инстинктътъ за самосъхранение на всѣки човѣкъ, който иска да запази нѣщо за ония времена, въ които неговата енергия ще го изостави, за ония времена, въ които той ще трѣбва да търси помощъ отъ друге, кара всѣки чиновникъ да тури нѣщо настрана. А при малката заплата, която получава сега служителътъ, той не ще бжде въ състояние да направи това, защото заплатата му едва стига за неговото изхранване, и този инстинктъ ще го кара да търси срѣдства отъ друге, по непотчени пѣтища, за да си достави това, което му е необходимо, за да преживѣе на старини. Ето защо, много зрѣло, много здраво трѣбва да се погледне на този въпросъ и да се смѣтне, че всички онѝзи, които идватъ да служатъ на държавата, ще трѣбва да бждатъ гарантирани за последните години на тяхния животъ. Само така ние бихме могли да искаме отъ тяхъ да бждатъ крайно добросъвестни и да дадатъ всичката си енергия, всичките си усилия, всичките си знания и опитъ въ служба на родината си.

Г. г. народни представители! Никоя благоустроена държава не е оставила своите служители безъ подобна помощ, безъ пенсия въ годините, когато тѣ не ще служатъ на държавата си. Всички благоустроени държави, всички държави, които сѣ отишли твърде далечъ въ културно отношение въ сравнение съ насъ, сѣ установили плащането на пенсията на такава база, на която, ако бихме поставили пенсията на нашите пенсионери, сигурно щѣхме да имаме не малко разпразии и въ Парламента, и вънъ отъ него, и на улицата, и въ пресата, че това сѣ подавания, които не бива да имъ даваме, че туй е една тежестъ, която народътъ не би могълъ да понася. Въ благоустроени държави, въ голѣми държави, като Англия, Германия, Белгия и др., пенсионерите получаватъ своята пенсия не отъ фондове, както е у насъ, а направо отъ държавния бюджетъ, кждето сумите за пенсията се вписватъ като редовенъ държавенъ разходъ. Въ други страни, каквато е и нашата, пенсията се получаватъ по една смѣсена система, тѣ иматъ по-скоро характеръ на застраховки. При тая смѣсена система държавниятъ служителъ редовно внася частъ отъ своята заплата, за да се образува единъ фондъ, отъ който фондъ, следъ изтичане на известенъ срокъ години — колкото се приема отъ пенсионния фондъ, 20, 30, 40 години — да може да получава рентата отъ ония срѣдства, които е далъ въ течение на времето, презъ което сѣ му правени известни удържки, които, капитализирани съ известни лихви, образуватъ единъ завиденъ капиталъ, рентата отъ който е достатъчна да посрѣща пенсията. И действително, ако нашиятъ пенсионенъ фондъ не бѣше подроненъ, ако не бѣше изчерпанъ — не поради недобро управление, ще кажа азъ, но поради настѣпилите следъ войнитъ събития, поради пропадането на нашата национална монета, поради обстоятелството, че голѣма частъ отъ неговите срѣдства бѣха вложени въ национални банки и, следъ пропадането на националната ни монета, вече тѣзи срѣдства, които представляваха навремето си въ златни лева твърде голѣма сума, трѣбваше следъ това да се намалятъ твърде много — казвамъ, ако тоя фондъ бѣше добре запазенъ, ако нашиятъ левъ не бѣше падналъ 27—30 пѣти, сигурно не щѣше да се повдига днесъ въпросъ за пенсията, защото тоя фондъ достатъчно гарантираше пенсионерите. И наистина, ако удържките, които се правѣха отъ заплатите на държавните служители въ продължение на 20, 25, 30 години наредъ, въ размѣръ 10% — по-рано се удържаха 8% — се капитализираха презъ годините, за които се правѣха, тѣ биха дали единъ достатъченъ ка-

питалъ, който, рентиранъ при лихви, каквито днешнитѣ условия позволяватъ, ще може да дава достатъчни пенсии на ония, на които сѣ правени тѣзи удържки, и тѣ не биха били заплашени да останатъ безъ издръжка на старини. Но, за съжаление, понеже нашиятъ пенсионенъ фондъ пострада, поради това, че неговитѣ сръдства бѣха, така да се каже, девалоризирани, поради пропадането на нашия левъ, и изчерпани, поради обстоятелството, че презъ 1926 г. се направи едно измѣнение на закона за пенситѣ, като се приравниха старитѣ пенсионери съ новитѣ пенсионери, понеже получаваха мизерни пенсии, 300—400—500 л., опредѣлени при златна валута и плащани въ обезценена въ последствие банкнота, макаръ удържкитѣ имъ да сѣ правени въ златни пари и тия 300—400—500 л. да бѣха достатъчни да преживѣе навремето пенсионерътъ, яви се отведнѣжъ разходътъ за пенситѣ твърде уголѣменъ и пенсионниятъ фондъ вече не можеше да стигне само съ своитѣ ренти, съ своитѣ лихви да покрие тоя голѣмъ разходъ. Ето отъ тамъ се наложи държавата да се притече на помощъ на пенсионния фондъ, да дава годишни субсидии, още повече, че къмъ пенсионния фондъ на държавнитѣ служители се присъединиха и фондътъ на изборнитѣ служители, и фондътъ на военнитѣ служители, и фондътъ на църковнитѣ служители, нѣкои отъ които фондове държавата и по-рано субсидираше, като се образува единъ общъ фондъ, недостатъченъ да покрѣща пенситѣ съ своитѣ лихви само. Тия годишни субсидии се даваха отъ държавата на пенсионния фондъ дотогава, докогато имаше още въ него сръдства, за да го подпомага отчасти да покрѣща нуждитѣ на пенсионеритѣ. Тия субсидии на държавата, споредъ пресмѣтането въ 1926 г. на хора техници, трѣбваше да бѣдатъ до 150 милиона годишно, считаше се, че тѣзи 150 милиона сѣ достатъчни за покрѣщане нуждитѣ на пенсионеритѣ, разбира се, като се прибавятъ къмъ тѣхъ и удържкитѣ, които постепенно се правятъ на държавнитѣ служители, които сѣ на служба.

Обаче, г. г. народни представители, това е при положение, когато въ насъ движението или, по-право, увеличението на пенсионеритѣ ще става нормално, т. е., че ще имаме stabilitetъ на служителитѣ — държавни, общински и други — при който stabilitetъ, следъ нормално изслужване на 25—30 години, чиновникътъ минава къмъ пенсионния фондъ, въ какъвто случай пенсионеритѣ ще се увеличаватъ годишно съ 500—1.000 души и ще може съ увеличениитѣ удържки на чиновницитѣ и съ субсидията на държавата да се покрѣщатъ нуждитѣ на пенсионния фондъ. Но у насъ, за голѣмо съжаление, stabilitetътъ на чиновничеството не е запазенъ, той почти не съществува, макаръ и да имаме законъ за чиновницитѣ, който урежда по какъвъ начинъ бѣлгарскитѣ държавни, общински и окръжни служители биха могли да бѣдатъ уволнявани — чрезъ доброволно подаване оставка и въ интереса на службата — и да е указано, кога именно трѣбва да бѣдатъ уволнявани въ интереса на службата. Този законъ не се спазва и затуй притокътъ на пенсионери отъ година на година кресчено расте и не може, следователно, да се обжднатъ предвижданията, които сѣ правѣли господата, когато сѣ работѣли закона за пенситѣ въ 1926 г. И естествено, че субсидията отъ 150 милиона лева, давана отъ държавата, при наличността на другитѣ сръдства и при наличността на удържкитѣ, които се правятъ на чиновницитѣ, не е въ състояние да покрие разходитѣ за пенситѣ и ще трѣбва тази субсидия да бѣде увеличена.

И затуй въ настоящия законопроектъ г. министърътъ на финанситѣ увеличава тази субсидия, безъ да я фиксира. Той я поставя въ зависимостъ отъ размѣнитѣ на удържкитѣ, които се правятъ на чиновницитѣ. Така, въ чл. 37, буква и, е поставена една нова база за изчисление на тази субсидия, която ще плаща държавата, а именно: (Чете) „Вноска, равна на удържкитѣ по буква „а“ на този членъ, отъ и за смѣтка на държавнитѣ и изборнитѣ учреждения, Българската земеделска и Кооперативна банки, държавнитѣ каменоважлени мини въ Владайско—Мошинско—Пернишката котловина, фондовѣтѣ, бюджетитѣ на които се гласуватъ отъ Народното събрание, и всички останали учреждения, упоменати въ чл. 5“, т. е., споредъ този законопроектъ, пенсионниятъ фондъ ще има да се подхранва, отъ една страна, отъ удържкитѣ 10% на всички държавни, общински и пр. служители, и, отъ друга страна, отъ една държавна субсидия, която ще бѣде равна на размѣра на тия удържки и изплащана било отъ държавния бюджетъ, било отъ изборнитѣ учреждения за тѣхнитѣ участвуващи въ фонда лица, било отъ автономнитѣ учреждения, пакъ съответно удържкитѣ, които се правятъ отъ тия учреждения за участвуващитѣ въ фонда. Тогава тази сума ще бѣде не 150 милиона лева, а ще надмине, може би, 300 милиона лева заедно съ удържкитѣ

отъ изборнитѣ и автономнитѣ учреждения и въ такъвъ случай, очевидно, се гарантиратъ на фонда за известно време — дотогава, докогато се основе единъ солиденъ такъвъ — достатъчно сръдства, за да може да се изплащатъ пенситѣ.

Г. г. народни представители! Би ли могло да се каже нѣщо противъ даването на по-голѣма субсидия отъ държавата? Азъ ви казахъ, че на много мѣста, безъ да се правятъ удържки на държавнитѣ служители, държавитѣ поематъ и разходитѣ за пенситѣ по съображения, които ви изложихъ по-рано. Нуждата отъ добросъвѣстни държавни служители, нуждата отъ служители, които да не избѣгватъ държавнитѣ служби, на които служители се гарантира отъ държавата издръжката на старини, следъ като напуснатъ държавната служба, застава всички държави — а това трѣбва да бѣде ръководната нишка и у насъ — да се стремятъ непремѣнно да осигурятъ издръжката на своитѣ служители, следъ като напуснатъ държавнитѣ служби. Не може по никой начинъ да се въстане срещу едни по-голѣми размѣри — каквито се предвиждатъ въ настоящия законопроектъ — на държавни субсидии, на държавни сръдства за гарантиране сръдствата за пенсионирани на чиновницитѣ. Ако се справите, г. г. народни представители, ще видите, че тоя принципъ е сложенъ въ другъ единъ законъ, който приехме преди нѣколко години — законътъ за общественитѣ осигуровки. И този фондъ за обществени осигуровки на работницитѣ и въобще на ония, които се ползватъ отъ него, се попълва, отъ една страна, отъ удържкитѣ на самитѣ работници, отъ удържки на работодателитѣ и отъ една сума, равна на размѣра на тия удържки, внасяна отъ държавата въ видъ на субсидии, предвидени въ държавния бюджетъ.

А. Наумовъ (раб): Говорите за фонда „Обществени осигуровки“, който е разграбенъ.

Р. Василевъ (д. ср): Дали е разграбенъ, то е другъ въпросъ. — На такава база сѣ поставени и други такива застраховки на служители при общественни учреждения, гдето и самитѣ служители, и самитѣ общественни учреждения правятъ известни вноски за образуването на тоя фондъ.

Друга една промѣна, която се прави въ режима на пенситѣ съ настоящия законопроектъ и на която искамъ да обърна вниманието ви — тя се изтъква и въ мотивитѣ на законопроекта — това е увеличението на прослуженото време, което дава право на пенсия на държавния служител. Известно ви е, че досега при 20-годишна служба длъжностното лице получава пенсия, ако бѣде уволнено въ интереса на службата, не по негово желание, или следъ 25-годишна служба — ако доброволно си подаде оставката. По законопроекта числото на прослуженитѣ години, за доброволно напусчане длъжността, отъ 25 се увеличава на 30. Значи, ако нѣкой иска доброволно да напусне службата си и да се пенсионира, той ще трѣбва да има изслужени непремѣнно 30 години. Вънъ отъ това, увеличава се и възрастта, до която лицето трѣбва да служи на държавата. Досега възрастта, надъ която едно длъжностно лице можеше да се пенсионира, бѣше 40 и 45 години. Сега става 50 и 55 години — едно увеличение отъ 10 години; вмѣсто 40 и 45, предвиждатъ се 50 и 55 години.

Тия две нововъведения въ законопроекта сѣ навремени. Тѣ трѣбваше даже по-отдавна да бѣдатъ въведени. Преди две-три години единъ законопроектъ, който се внесе въ Камарата и въ който се предвиждаха по-малко прослужени години и по-малка възраст, отколкото по настоящия законопроектъ, биде върнатъ отъ комисията, само за да се поправи въ туй отношение, като се увеличи и прослуженото време, като се увеличи и възрастта за добиване право на пенсия. Защото действително само въ България и може би въ още една две страни въ цѣлия свѣтъ служителитѣ, държавни и обществени, получаватъ пенсия при такава млада възраст — още на 40 години по стария законъ можеше да се получава пенсия.

Министъръ С. Стефановъ: И на 35 години даже.

Р. Василевъ (д. ср): Даже и на 35 годишна възраст, както ми напомня г. министърътъ на финанситѣ. — И трѣбваше съ законъ да имъ се забрани да получаватъ пенсия поне докато навършатъ 40-годишна възраст; до 40-годишна възраст се забрани да получаватъ пенсия, обаче считаха се пенсионери, ако уволнението имъ е станало и на 35-годишна възраст.

Азъ бихъ ви цитиралъ отъ книжката на Тилевъ — той си е далъ трудъ да направи едно хубаво изложение — за да видите на каква възраст се пенсионираатъ държавнитѣ служители въ другитѣ държави. Въ Германия тѣ се пен-

сиониратъ на 65-годишна възраст; а сѣднитъ и нѣкои органи на финансовѣ власти и на смѣнитѣ палати — на 68-годишна възраст. Въ Ромъния гражданскитъ чиновници се пенсиониратъ на 57-годишна възраст, черковнитъ чиновници — на 65-годишна възраст; офицери (майори и пр.) — на 50, 54 и 56 годишна възраст. Въ Франция — на 55-годишна възраст, а за известни служби — на 60-годишна възраст; въ Гърция на 60-годишна възраст; въ Югославия — на 60-годишна възраст; въ Италия — на 65-годишна възраст; въ Русия — на 60-годишна възраст; въ Англия — на 60-годишна възраст; въ Белгия, за сѣднитъ — на 70—75 годишна възраст, за учители и професори — на 60-годишна възраст, всички други — на 65-годишна възраст. Както виждате, само България е една отъ тия държави, дето на много по-млада възраст нейнитъ служители ставатъ пенсионери. И нововъведението въ законопроекта за увеличаване възрастта и служебното време е едно навременно нововъведение, което само ще допринесе да се стабилизира пенсионниятъ фондъ. Но стабилизирането на пенсионния фондъ ще изисква преди всичко стабилизиране на държавнитъ чиновници. За тоя стабилизиране ще трѣбва сериозно да се загрижи както управлението, така и народното представителство. Не можете да имате стабиленъ пенсионенъ фондъ, ако всѣка година се изхвърлятъ по 4—5 хиляди пенсионери, които увеличаватъ разхода на пенсионния фондъ съ 200.000.000 л. годишно. За стабилизиране на чиновника, на държавния служител е направено много малко до сега. Ако искаме да стабилизираме пенсионния фондъ, ще трѣбва отъ тамъ да почнемъ — да не се уволняватъ преждевременно държавни служители, които сѣ още млади и могатъ да бждатъ още въ служба на държавата.

Друго нововъведение на настоящия законопроектъ е основаването посмъртна каса при фонда за пенсиятъ за изслужено време. Азъ не зная кое е наложило да се основе тая посмъртна каса за всички пенсионери, когато една такава застраховка, която ще се дава въ случай на смъртъ, почти всички пенсионери иматъ отъ своитъ професионални съюзи. Учителитъ иматъ своя посмъртна каса, жезлѣничаритъ, финансовитъ чиновници и други държавни служители сѣщо иматъ свои посмъртни каси. Разбирамъ още, ако сѣ това нововъведение се цели да се обединятъ въ едно всички сега съществуващи посмъртни каси, но, ако ще бжде една съвсемъ нова посмъртна каса на всички пенсионери, участници въ фонда, това ще бжде едно излизно обременяване на пенсионеритъ съ удържката за тая посмъртна каса. Нѣщо особено тази каса нѣма да допринесе. Ако не се налага създаването на тази посмъртна каса съ цель да се обединятъ всички други сега съществуващи въ разнитъ държавни учреждения, тогава по-добре да я изоставимъ, за да не се обременява и безъ туй тежкото положение на пенсионера.

Г. г. народни представители! Временнитъ мѣрки, които сега г. министърътъ на финанситъ взема, за да осигури за година две или три изплащането пенсиятъ на българскитъ държавни служители, не сѣ достатъчни и ще трѣбва да се предприеме една сериозна мѣрка за стабилизиране пенсионния фондъ у насъ. Днесъ можемъ да смѣтаме, че пенсионенъ фондъ нѣмаме. Излишни сръдства въ него, които да се капитализиратъ и да даватъ известна рента, не съществуватъ. Оставатъ удържитъ на чиновницитъ, и субсидията на държавата, съ които, като редовни сръдства, ще се посрѣщатъ редовнитъ разходи за пенсиятъ. За да може да се постави пенсионниятъ въпросъ на базата на една застраховка за подпомагане държавнитъ служители, ще трѣбва единъ здравъ пенсионенъ фондъ. И азъ смѣтамъ, че ако сръдствата, които се отдѣлятъ отъ българския държавенъ служител — по 10% отъ неговата месечна заплата — се добре използватъ и стопанисватъ и правилно изразходватъ, тѣ, съ една малка субсидия, ще бждатъ въ състояние да посрѣщатъ разходитъ за пенсиятъ. И наистина, 10% удържки, при 30 годишна служба, ще дадатъ единъ капиталъ, който съ своята рента може достатъчно да осигури единъ държавенъ служител, а още повече когато отъ грамадни брой държавни служители, има много, които не стигатъ годинитъ за пенсиониране, било поради преждевременна смъртъ, било поради преждевременно уволнение и тѣхнитъ удържки оставатъ въ полза на фонда.

Тукъ може да се открие следниятъ въпросъ: когато пенсионирането се поставя на базата на застраховката, дали е справедливо да се конфискуватъ, тѣй да се каже, удържитъ на българския държавенъ служител, вземани отъ него нѣколко години подъ редъ — или 29 години и само една година още му остава да получи право на пенсия? Дали е справедливо, казвамъ, да му се конфискуватъ всички удържки, които се събиратъ и съ своитъ ренти

могатъ да го издържатъ, ако той бѣше прослужилъ на държавата още една година? Въ много отъ законодателствата има постановление, по силата на което, ако единъ държавенъ служител е плащалъ удържки 5 или 10 години подлежатъ на връщане, ако бжде уволненъ, като известна математическа резерва се задържа, а другата частъ се връща. Не зная дали не е време и у насъ, когато ще поставимъ на стабилни, здрави основи нашия пенсионенъ фондъ, да се постави, щото известна частъ поне отъ удържитъ, които сѣ правени на единъ държавенъ служител години подъ редъ, но не получили право на пенсия, му се върне. Безспорно, това не е уредено тукъ въ законопроекта, а то ще трѣбва да се уреди, когато се постави на здрави основи самиятъ пенсионенъ фондъ.

Дали сме въ състояние днесъ, при туй положение, да поставимъ на по-здрави основи пенсионния фондъ? При нашата система, ние имаме голѣми основания и имаме всичкитъ данни да върваме, че може да се образува стабиленъ пенсионенъ фондъ. Само че ще трѣбва да направимъ едно разграничение, каквото сѣ направил и другаде: ще трѣбва да се реши, щото всички тия, които отсега нататъкъ ще служатъ на държавата и съ своитъ удържки ще могатъ да образуватъ единъ достатъченъ капиталъ, който да може да ги осигури съ пенсия на стари години, да се отдѣлятъ, а по-голѣмата частъ отъ издържката на досегашнитъ пенсионери ще трѣбва да поеме държавата. Фондътъ за бждѣщитъ пенсионери, ще трѣбва да се гради на базата, която се предвижда въ законопроекта — една сигурна база, при която ще могатъ да бждатъ гарантирани пенсиятъ. На първо време ще бжде необходима, може-би, една малка субсидия, но въ по-далечни времена, ако пенсионниятъ фондъ се постави на тая солидна база, която предвижда законопроектътъ, едва ли ще има нужда отъ подобна субсидия. Разбира се — азъ казахъ това отде — право е и държавата да участвува въ накуплението на тоя фондъ съ една субсидия, ако не равна на удържитъ, предвидени въ настоящия законопроектъ на държавнитъ служители, то поне съ една субсидия, която да бжде достатъчна да подкрепи тоя фондъ тогава, когато се почувствува по-голѣма нужда.

Препорѣжката, която се прави, да се създадатъ отдѣлни фондовѣ за изборнитъ служители, за държавнитъ служители, за военнитъ служители и за черковнитъ служители, не зная дали ще даде резултатъ, защото разпожсали се, фондътъ ще се обезсили. По-добре е да си остане единъ единенъ фондъ, какъвто съществува почти въ всички страни, дето има добре устроенъ пенсионенъ фондъ.

Субсидията на държавата, ако не стигне, може да бжде увеличена докато голѣма частъ отъ сегашнитъ пенсионери престанатъ да се ползватъ отъ фонда. Наложително е, обаче, днесъ да се направятъ известни жертви. Макарь и въ малкъ размѣръ, такива се правятъ. При днешното състояние на държавното съкровище, особено при икономитъ, които трѣбва да станатъ, субсидия въ по-голѣмъ размѣръ мѣчно би могло да се даде. Може би ще се зловиди така да се каже, на една голѣма частъ отъ българскитъ пенсионери, че на тѣхъ пенсиятъ имъ ще се намалятъ малко. И действително, съ законопроекта става едно намаление на пенсиятъ, понеже пенсиятъ ще се изчисляватъ въз основа на сръдната получавана заплата презъ последнитъ 10 години, а не 6, както бѣше досега, и, отъ друга страна, ще се изчисляватъ върху база 80% отъ заплата. Пълна пенсия ще се дава само на ония, които иматъ прослужени пълни 35 години. Ако нѣкой нѣма тѣзи 35 прослужени години, отъ пенсията ще се намали $\frac{1}{3}$ за всѣка година, която не му достига до 35 години. Очевидно е, че на ония, които получаватъ пълна пенсия следъ 20—25 годишна служба, ще се намали, като тѣ ще получатъ пенсия съ $\frac{1}{3}$ и $\frac{1}{4}$, по-малко отъ тая, която днесъ получаватъ. Разбира се, тия пенсионери, които сѣ получавали пълна пенсия и които въ тия тежки времена чувствуватъ една оскѣдица, не ще посрещнатъ това намаление съ едно спокойствие. Но предъ видъ на времената, които преживяваме, предъ видъ на невъзможността държавата да увеличи своята субсидия, предъ видъ на обстоятелството, че, ако не се взематъ тия мѣрки, пенсионеритъ могатъ да осъмнатъ единъ денъ безъ никаква пенсия, тѣ трѣбва да се примирятъ съ това намаление, трѣбва да се проникнатъ отъ съзнанието, че трѣбва да дадатъ малко жертви. Но азъ мисля, че въ комисията може да се приеме, щото на пълнитъ пенсия отъ 1500—2000 л., да не се правятъ намаления съ тая $\frac{1}{3}$, защото една такава малка пенсия ще се намали чувствително, а тя едва стига и сега за издържката на едно многочленно семейство. Азъ не се съмнявамъ, че въ комисията г. министърътъ ще се съгласи да се направи едно малко отклонение за известни пенсия. Внесенитъ законопроектъ, както казахъ, не раз-

решава окончателно пенсионния въпрос и затова смѣтамъ, че ще могатъ да се направятъ известни промѣни въ него.

Г. г. народни представители! Това бѣха нѣколко бележки, които азъ имахъ да направя по внесеня законопроектъ, който има временни цели. Нововъведенията, които се правятъ съ този законопроектъ, съ изключение на посмъртната каса, сѣ навременни и е наложително да бѣдатъ направени, макаръ че трѣбва да се понесатъ известни жертви и отъ държавата и отъ пенсионеритѣ. Обаче това е необходимо да се направи за запазване интереситѣ и на държавата и на пенсионеритѣ. (Ръкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Дрѣнски.

Д. Дрѣнски (д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Съображенията, които наложиха да се внесе този законопроектъ за пенсиитѣ за изслужено време, сѣ известни, струва ми се, на всички. Межу тѣхъ най-важното съображение е, че пенсионниятъ фондъ е изчерпанъ, следователно, нѣма срѣдства за изплащане пенсиитѣ на пенсионеритѣ. Наложително е да се реформира системата на пенсионирането на служителитѣ у насъ, за да може не само да се облекчи държавното съкровище, не само да се пресѣздаде пенсионниятъ фондъ, но да се подсигури самиятъ пенсионеръ и самиятъ чиновникъ, който, ако не днесъ, утре ще бѣде пенсионеръ. Това, г. г. народни представители, е една задача извънредно тежка при положението, въ което се намира днесъ българската хазна, при днешната стопанска криза, при днешната икономическа стагнация. И затова азъ мисля, че г. министърътъ на финанситѣ е правъ, когато казва въ мотивитѣ къмъ законопроекта: (Чете) „Единъ отъ болнитѣ въпроси за държавното управление е пенсионниятъ въпросъ. Какъ да се възстанови финансовата мощъ на пенсионния фондъ — ето проблемата, която предстои да решаваме и то въ моментъ на тежко финансово положение на страната. Това положение не позволява сега едно рационално разрешение на тази проблема“. Следователно, съ този законопроектъ не става пълно, окончателно, рационално разрешение на пенсионния въпросъ и министърътъ на финанситѣ не претендира да го прави. Това ще бѣде може би задача на единъ утешенъ законопроектъ, а задачата на разглеждания законопроектъ е малко по-ограничена: при положението, въ което се намираме, да се възстанови пенсионниятъ фондъ.

Г. г. народни представители! Тукъ се зачекнаха нѣколко въпроси, които заслужаватъ освѣтление. Въпросътъ за пенсиитѣ нѣма да бѣде разрешенъ, споредъ менъ, нито чрезъ демагогията за минимални пенсии, нито съ отритане правото на държавнитѣ служители да получатъ пенсия.

У насъ, г. г. народни представители, принципътъ за пенсиониране на чиновника, на държавния служителъ е легналъ въ нашата конституция. Въ чл. 166 на конституцията е казано, че всѣки държавенъ служителъ има право да получава държавна пенсия. Този конституционенъ принципъ ние не можемъ да пренебрегнемъ. Въ сѣщия членъ се казва, че прилагането на тоя принципъ, ще се уреди съ особенъ законъ. Но правото на пенсия у насъ, както и навсѣкѣ, не се дава само за това, защото е писано въ конституцията, но затуй, защото се счита като едно морално право на държавния служителъ — да добие подкрепа отъ страна на държавата въ времето, когато престава да работи, когато престава да получава заплата, за да може чрезъ тая подкрепа и икономитѣ, които е правилъ, да преживѣе.

Г. г. народни представители! Презъ м. юлий 1924 г. французкиятъ парламентъ гласува последния законъ за пенсиитѣ, който сега съществува въ Франция. Съображенията, които принудиха французкия законодатель да създаде новия законъ за пенсиитѣ, бѣха приблизително такива, каквито сѣ изложени въ мотивитѣ къмъ законопроекта, който днесъ г. министърътъ на финанситѣ внесе. И тамъ, следъ войната, при голѣмитѣ държавни разходи, се констатира не изчерпване на пенсионния фондъ, но голѣмо подслабване, голѣмо намаление на този фондъ, отъ една страна, поради валоризирането на сумитѣ, които бѣха внесени въ него и, отъ друга, поради релативното увеличение размѣритѣ на пенсиитѣ, които трѣбваше да се даватъ на французкиятъ служители-пенсионери. Но и тамъ, както и тукъ, както и навсѣкѣ, ще трѣбва да се признае, че чиновникътъ, който е служилъ на държавна служба, има едно неотмѣнно, законно, морално и икономично право да получава пенсията си. Това право никой

не може да му го отнеме, освенъ една революционна акция, която ще събори издѣно устоитѣ на държавата, която се гради на друга база, отколкото се гради болшевишка Русия.

Нѣкой отъ работниците: (Казва нѣщо)

Д. Дрѣнски (д): За сега азъ мога да ви кажа, че въ Русия има една пенсия, която се плаща отъ държавата и съ която се фаворизиратъ изключително хората, наречени герои на режима.

Р. Рангеловъ (раб): Не герои на режима, а герои на труда.

Д. Дрѣнски (д): А герои на режима — това сѣ най-силнитѣ революционери, които стоятъ на върховетѣ на революционната организация, въ управлението на Сталина, както и всички червеноармейци, които командуватъ отъ рога нагоре

Р. Рангеловъ (раб): Тамъ всички работници иматъ право на пенсия.

Д. Дрѣнски (д): Това сѣ героитѣ на режима — тѣ сѣ, които се фаворизиратъ съ грамадни по размѣри пенсии.

К. Русиновъ (раб): А пъкъ у насъ контрареволюционеритѣ сѣ фаворизирани.

Д. Дрѣнски (д): У насъ, господа, забележете, базата на фаворизация не е отъ тамъ, каква служба е заемало известно лице по отношение революционната дейность на държавата, а отъ факта, че е заемало една по-висока служба, за която е получавало по-голѣма заплата, и, следователно, е внесло по-голѣми пенсионни удържки. Значи, нѣма само една категория хора, на която се дава правото да получаватъ пенсия.

К. Русиновъ (раб): Г. Дрѣнски! Позволете ми единъ въпросъ.

Д. Дрѣнски (д): Г-да! Когато се говори за измѣнение на закона за пенсиитѣ, особено когато се чака да се възстанови пенсионниятъ фондъ, не е безъ значение да бѣде изложено развитието на тоя фондъ.

К. Русиновъ (раб): Г. Дрѣнски! Има ли у насъ хора, служители на българската държава, на които, когато ги уволнятъ, имъ даватъ субсидии съ стотици хиляди лева освенъ пенсията?

Д. Дрѣнски (д): Отче! Ако Вие желаете да бѣдете добросѣвъстенъ, ще ми кажете защо революционна Русия позволява да има функционери, като г. Литвиновъ, който носи всѣкого скѣпоценности за стотици хиляди лева и чиято госпожа — извинявайте, г-да, че ви занимавамъ съ такива работи — се явява на вечеринки боса, съ брилянти на прѣститѣ на краката.

К. Русиновъ (д): Г. Дрѣнски! Това не е вѣрно, това е демагогия.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

К. Русиновъ (раб): Азъ искамъ да ми отговорите на въпроса: има ли у насъ държавни служители, на които, като ги уволнятъ, имъ даватъ субсидии съ стотици хиляди лева, вънъ отъ голѣмата имъ и преголѣма пенсия?

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

К. Русиновъ (раб): Ако Вие можете да докажете, че единъ комисаръ въ Русия днесъ има милиони въ частни банки, ако Вие можете да докажете, че единъ комисаръ тамъ има като нашитѣ министри свои здания, които го рентиратъ, азъ тогава бихъ призналъ за вѣрни Вашитѣ думи.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Д. Дрѣнски (д): Ако държавата има нужда отъ чиновници, за да изпълняватъ тѣ нейнитѣ функции, безспорно е, че тия чиновници, срещу пенсионнитѣ удържки, които сѣ имъ правени отъ заплатитѣ, иматъ право да получаватъ пенсия.

Но защо нашият пенсионен фонд е намалъл до степен, щото може да се смъта, че свършено е изчерпан?

Г. г. народни представители! У нас въпросът за пенсията е бил повдигнат още наскоро след освобождението, когато държавата се е основала, когато за отправление на нейните функции тя е тръгвала да назначава чиновници. Но в течение на времето пенсионните закони са изменявани, възприемани са ред системи за определяне размера на пенсията, докато най-сетне в 1910 г. се кодифицира един вид въпросът за пенсията и се създаде един закон: пълнен, справедлив, с оглед на нуждите, на възможностите на държавата и с оглед на направените удържки на чиновниците, един закон, който най-правилно, най-справедливо определя как да се начислява и процедурата за определянето на пенсията, така и размерите на пенсията, които тръбваше да се дават с оглед на нуждите на времето. Ако базата, приета в 1910 г. чрез този закон, беше поддържана докрай, безспорно е, че пенсионният фонд щеше да върви постепенно към своето засилване, за да може да отговаря на нуждите и до ден днешен. Обаче този закон се преработи отново на два пъти, и аз тръбва да призная, че по мое гледище, по мое схващане тези две преработки на пенсионния закон създадоха нестабилност на пенсионния фонд, създадоха в него хаос, за да го докара най-сетне до тази агония, при която се намира днес, ...

А. Буковъ (з): Каква агония? Той е умръл.

Д. Дрънски (д): ... ако не е и умръл в този момент. Ако е умръл, Бог да го прости! Съвместно ще тръбва да се помислим да го възкресим.

Тръбва да напомним, че на 1921 г. се направи, според мене, една грешка, като се слъха разните пенсионни фондове. Но, мисля аз, съществена грешка, която умъртви пенсионния фонд, се направи в 1926 г., когато се гласува законът за пенсията, под действието на който се намира днес пенсионният фонд и пенсионерите.

Г. г. народни представители! Една дребна статистика показва, че през 1923/1924 финансова година в България имало 17.619 души пенсионери. През тази година пенсионният фонд, чист, е бил 344 милиона лева. Но на 1926 г. се гласува този закон, под режима на който се намираме, който коренно измени и процедурата, и системата, и начина на пенсионирането и който, тръбва да признаем, създаде едно благодетелстване, което, при дадено към увеличения, бих казал много чувствително, брой на пенсионерите в 1926/1927 г. създаде вече голяма опасност за съществуването на фонда. До 1926/1927 г. — значи, от 1923/1924 г. до 1926/1927 г. — пенсионерите по число са увеличени от 17.619 на 24.809 души, с около 7.200 души за 2—3 години. Във този момент все пак пенсионният фонд е имал 537 милиона лева. До момента, когато се гласува законът в 1926 г., положението на пенсионния фонд е все пак добро. Но когато новият закон влезе в сила и се почна пенсионирането на голям брой чиновници — и то по една система много благоприятна за чиновниците, защото, като база на изчисляване, се вземат само последните 6 години, когато обикновено се получават големи заплати — стигна се до положението в 1931/1932 г. да имаме 45—46 хиляди пенсионери и през тия години — от 1926 до 1931 — фондът да бъде изяден от големото число пенсионери.

Г. г. народни представители! В 1931/1932 г. фондът е изчерпан и сега този фонд тръбва да се пресъздава. Освен това, държавата е дала 580 милиона лева за подкрепа на фонда и, според общите изчисления, е вмъкнала в фонда свои средства, за да изплаща пенсията от 1926 г. насам, кръгло един милиард лева български пари.

Г. г. народни представители! На това разхищение на пенсионния фонд, на този начин на процедиране при изчисляването на пенсията този законопроект има за задача да тури край, да установи един нов ред в определянето на пенсията, да намали размера на тия пенсии и да създаде едно здраво, бих казал, чиновничество у нас, което, сигурно за бъдещето си, да даде силите си на държавното управление на страната, щом е тръгнало из тоя път, да бъде чиновничество, щом то смъта, че на свободна професия, на свободна кариера ще бъде по-малко гарантирано.

Г. г. народни представители! Могат да се цитират доста интересни факти из пенсионерския живот. Има хора, които са започнали да работят на 18 години, про-

служили са 15 години на държавна служба, имали са щастието да заемат висока служба и да получават висока заплата и днес на 35-годишна възраст получават пенсия около 4.000 л.

П. Стайновъ (д. ср): Не получават, а имат право да получават.

Д. Дрънски (д): Получават, защото навремето са си подали оставката.

Министъръ С. Стефановъ: Получават.

Д. Дрънски (д): Не мога да ви цитирам имена, но мога да ви кажа, че член на апелативен съд, ако не е на 35, то на 40-годишна възраст, по-млад от мене, в най-здравата възраст от своя живот, се е оттеглил от държавна служба и получава около 4.000 л. пенсия.

Д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. ср): Срамуват се да кажат, че са пенсионери.

Д. Дрънски (д): Да, срамуват се. — Следователно, това невъзможно, според мене, явление тръбва, безспорно, да се премахне. То е една аномалия и за пенсионните принципи, и за принципите, които уреждат правото на пенсия, ако щете, и за конституционни принципи, и за всичко. Смъта се, че един чиновник ще служи на държавата толкова, колкото, по нормата, определена от държавата, тя има право да използва неговите сили. Затова много основателно в новия законопроект са увеличени изслужените години, както се увеличава и възрастта, при която чиновникът има право да получи пенсия. Не може вече един човек на 35 години да получи 4.000 л. пенсия. Не може едно лице, което е служило 15 години — от 20 до 35-годишна възраст — да се уволни и да получи пенсия. Във това отношение налага се да се направи сериозна, основна корекция и тя се прави с новия законопроект. И затова там се предвижда, че само лица, които в деня на уволнението са навършили 55-годишна възраст — защото и тогава още може да се работи — и които са прослужили 30 години, ако са напуснали доброволно, както и лицата, които имат 50-годишна възраст и са изслужили 20 години, ако са уволнени не по тяхно желание, имат право на пенсия за изслужено време. Ето ви един много съществен и много правилен коректив на закона за пенсията, против който, мисля аз, абсолютно никакво възразение не може да се направи.

Г. г. народни представители! Обикновено системата, която се възприема за даването на пенсия, е почти навсякъде смъсената система. При тая система, от една страна, сами пенсионерите участват в своята бъдеща застраховка, а от друга страна, държавата ги подпомага. Държавните вноски и удържките, които се правят от заплатата на правоимеющите на пенсия, образуват фонда, от който ще се черпят пенсията. Тръбва да се признае, че опитите, които са били правени, да може да се премахне участието на държавата в пенсионния фонд, не са успели. Не затуй, защото най-сетне държавата може да каже: „Издържайте се сами, както щете“, но защото участието на държавата в пенсионния фонд се смъта и се цени като благодарност, отправена от нейна страна към един добър неин служител, който е дал цял си живот в служба на държавата. Защото, г. г. народни представители, според изчисленията, които са правени, удържките, които държавата прави от чиновническата заплата в продължение на 30 години — при определен процент и при определен размер заплата — дават, като краен резултат, след 30-годишна служба, една застраховка, която приблизително се равнява на пенсията, която държавата дава. Следователно, не може да се смъта, че пенсионерът, който получава пенсия, лежи изключително на плещите на държавното съкровище и на държавния бюджет и че от удържките, които са му били правени и които са били капитализирани, той не би получил друго, освен една минимална сума. Това е един погръшен възглед. Тоя погръшен възглед, това погръшно гледище дава основание на известни лица да твърдят, че пенсионерът е храненик на държавното съкровище, че пенсионерът тръбва да получава една минимална пенсия, защото той тежи на държавния бюджет. Ако, следователно, въ основа на един закон за пенсията легне едно точно изчисление на въоръжеността, на процентите удържки, които се правят на длъжностното лице, с оглед на годините, през които служи, и заплатата, която има, безспорно пенсионерът ще получава

единъ размиъръ на пенсия, който приблизително отговаря на неговитъ удържки плюсъ една малка помощъ, която му се дава отъ държавата, както казахъ, за благодарностъ.

Затова, г. г. народни представители, когато става нужда да се отреждатъ въ държавния бюджетъ параграфи за за-силване на пенсионния фондъ, тия параграфи, споредъ мене, не могатъ да бъдатъ извънредни, не могатъ да бъдатъ грамадни — тѣ трѣбва да бъдатъ също така изчислени на базата, за която ви говорихъ по-напредъ, и отъ това съчетание на дветъ вноски да се постигне едно правилно и нормално даване пенсия на всѣки пенсионеръ.

Г. г. народни представители! Г. Ради Василевъ лансира въ речта си мисълта, че, за да може да се заздравятъ пенсионниятъ фондъ, респ., да се заздравятъ пенсиятъ на нашитъ чиновници, необходимо е, вънъ отъ пенсионния фондъ да се създаде и единъ помощенъ, бихъ казалъ, фондъ, който ще се алиментира пакъ така отъ сръдства на чиновницитъ, на общественитъ учреждения и на държавата — ако съмъ можалъ правилно да схвана мисълта му.

Г. г. народни представители! Азъ лично смѣтамъ, че ние не можемъ да бждемъ противници, опозиционери на една такава мисълъ. Ние можемъ да се доближимъ до неговото схващане и да смѣтнемъ, че създаването на единъ такъвъ помощенъ фондъ ще бжде, безспорно, отъ полза и за държавата, и за пенсионера, и за общественото учреждение, при което той е служилъ. Но да се говори и днесъ за възможностъ да се създаде подобенъ фондъ, да се казва, че днесъ трѣбва да се взематъ мѣрки за създаването му, това е — позволете ми да кажа — една мисълъ, която ще се доближи до абсурдъ, ако човѣкъ желае да вникне сериозно, да се проникне отъ положението, въ което се намира пенсионниятъ фондъ и отъ необходимостта да може този пенсионенъ фондъ да се пресъздаде наново, за да може да служи за целитъ, за които се предназначава.

Г. г. народни представители! Безспорно, ако се погледне въ детайли, този законопроектъ, както всѣки законопроектъ, може въ известни свои пунктове да наведе всѣкиго на мисълта за известни корекции, по-голѣми или по-малки. Азъ съ тѣхъ нѣма да се занимавамъ, защото и за мене има нѣколко члена, които биха заслужили едно по-голѣмо преглеждане, едно по-дълбоко вникване, за да се разбере доколко така поставенитъ диспозиции въ законопроекта отговарятъ на нуждитъ на днешния моментъ и доколко биха задоволнили или не необходимоститъ, които предизвикватъ внасянето на този законопроектъ.

Не мога да не се спра, г. г. народни представители, на глава девета отъ законопроекта. Въ тая глава се предвижда едно нововъведение: създава се единъ новъ институтъ — не като този, за който пледира г. Ради Василевъ, но единъ институтъ, който има за задача, безъ да влияе на пенсията и на нейния размиъръ, да ладе въ най-тежкия случай, . . .

Министъръ С. Стефановъ: То е по желанието на пенсионеритъ.

Д. Дрънски (д): . . . въ най-трагичния случай, при смъртъ на пенсионера, една помощ на наследницитъ му, а именно: авансира се веднага на наследницитъ на починалия пенсионеръ еднократна посмъртна помощъ въ размиъръ 5.000 л., която помощъ ще се отпусне съ заповѣлъ отъ министра на финанситъ.

Г. г. народни представители! Нуждата, ползата отъ тоя новооснованъ институтъ — посмъртната каса — никой не може да отрече, най-малко я отричатъ самитъ пенсионери, по желанието на които, ми се струва, се създава тая посмъртна каса, за създаването на която тѣ сами сж се съгласили да дадатъ това, което се предвижда въ чл. 80 на тоя законопроектъ.

Видимо, безспорно, грижитъ на днешното правителство, насочени къмъ заздравяване стопански, финансово и икономически на България, сж вложени много сериозно и въ тоя законопроектъ, внесенъ отъ г. министра на финанситъ. Защото, г. г. народни представители, безспорно, като една малка брънка на тая задача, която има правителството — да възстановява икономически и финансово страната — задачата за възстановяване пенсионния фондъ сжествува и тя лежи на плещитъ на днешното управление.

Съ тоя законопроектъ, г. г. народни представители, не само държавата, не само гражданството, но, мисля азъ, най-вече самитъ пенсионери ще бждатъ задоволени; тѣ ще ржкоплѣскаатъ на една инициатива, която има за задача — макаръ може би чрезъ едно съкращаване на тѣхнитъ сръдства — да имъ гарантира, чрезъ едно по-

стоянно засилване, тѣхния пенсионенъ фондъ, отъ който тѣ ще черпятъ по-нататкъ сръдства за едно по-добро преживяване.

Тоя законопроектъ заслужава пълната и единодушна подкрепа на народното представителство, защото той се чакаше отдавна, защото той дохожда много навреме и защото задачата му е повече отъ държавническа. И азъ мисля, че почитаемото Народно събрание единодушно ще го гласува и ще го приеме по принципъ, съ правото, разбира се, което има всѣки отъ насъ, безспорно, ако намѣри за нужно, да предложи известни корекции при второто му четене или при разискването му въ комисията.

Отъ името на Демократическата парламентарна група азъ заявявамъ, че ние одобряваме напълно внесенния законопроектъ, смѣтайки, че съ него се прави една крачка напредъ — и сериозна крачка — отъ страна на днешното блоково управление за заздравяване финанситъ на страната, разстроени изцѣло и издъно не само по отношение пенсиятъ, но и въ всѣко отношение. Това е една задача, която е поета отъ едно правителство, каквото е блоковото, което трѣбва да поправи разрушението, което друго едно правителство бѣ сторило — правителство, което ние трѣбваше да замѣстимъ по волята на народа.

Каня ви, г. г. народни представители, да гласувате за законопроекта. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Вангеловъ.

Г. Вангеловъ (раб): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Въ мотивитъ на законопроекта е казано: (Чете) „Известно е, че пенсионниятъ фондъ е изчерпанъ. Той не е въ състояние да гарантира редовното изплащане на пенсиятъ за предстоящата финансова година.“

„Единъ отъ болнитъ въпроси за държавното управление е пенсионниятъ въпросъ. Какъ да се възстанови финансовата мощъ на пенсионния фондъ — ето проблемата, която ни предстои да разрешаваме и то въ момента на тежко финансово положение на страната. Това положение не позволява сега едно рационално разрешение на тази проблема. Затова настоящиятъ законопроектъ ся поставя за разрешение една по-ограничена задача. Промѣнитъ, които се правятъ съ него, иматъ за целъ да гарантиратъ временно редовното изплащане на пенсиятъ, като премахнатъ и нѣкои аномалии, дължещи се на сега сжществуващия законъ.“

Съ това, г. г. народни представители, като-че-ли се изчерпва въпросътъ. Но нека се знае, че тукъ съ тоя законопроектъ се цели не да се отговори на една голѣма нужда, не да се разреши единъ голѣмъ социаленъ въпросъ, но се цели да се закърпи едно положение, което е починало просто да се руши, да се съдира. Тукъ, при разглеждането на другитъ законопроекти, много отъ ораторитъ, макаръ че старателно се стремѣха да избѣгватъ причинитъ за днешното стопанско положение, макаръ че старателно избѣгваха да кажатъ истинскитъ причини за кризата и изхода отъ нея, но все пакъ, така или иначе, нѣкой дойдоха да признаятъ, че наистина днешната стопанска криза се дължи на днешната стопанска капиталистическа система. Макаръ, казвамъ, че нѣкой искаха да отбѣгнатъ това положение, но все пакъ не може да се отрече този фактъ, че, за да има криза днесъ, преди всичко, виновно е капиталистическото общество, виновна е неговата стопанска система.

А. Кантарджиевъ (д): Защо вчера я нѣмаше тая криза?

Г. Вангеловъ (раб): И по-рано я е имало, но тя не е била такава, каквато е сега.

И умѣстно е да се търсятъ истинскитъ причини, за да се премахнатъ, за да може наистина да се излѣзе отъ това тежко положение. Буржоазията и нейнитъ правителства се стремятъ да излѣзатъ отъ тая криза, като стоварятъ тежестта върху гърба пакъ на безимотнитъ, на маломотнитъ, на трудящитъ се, на тия, които презъ цѣлия си животъ поддържатъ живота на нашата страна. И тукъ прокараната мисълъ, прокараната политика, е една частъ отъ общата буржоазна политика — да се събиратъ сръдствата отъ гърбоветъ на трудящитъ се маси, и когато има да се разрешаватъ известни обществени въпроси, да не се отговаря на тѣхъ, а да се демагогствува, да се злоупотрѣбавя съ тия въпроси.

Може ли да се отговори на единъ такъвъ голѣмъ въпросъ? Споредъ насъ, може, стига да се бръкне въ кеситъ на имотната класа — на тая класа, която живѣе върху гърба на трудящитъ се маси. За да се изчерпи

единъ фондъ, който осигурява трудящия се маси въ случай на старостъ и на инвалидностъ, виновна е буржоазната политика.

А. Кантарджиевъ (д): Тя е виновна, че ви държи тукъ!

Г. Вангеловъ (раб): Вие знаете, че сръдствата за тоя фондъ се събиратъ отъ мизернитъ надници и заплати на чиновници и работници. Но когато тѣ се натрупатъ въ каситъ и когато образуватъ фондове, тогава буржоазията, вмѣсто да ги повѣри въ ржцетъ на тия, които сѣ създали тия фондове, поема ръководството имъ, тя разполага съ тѣхъ, разпилява ги и ги докарва до това дереждане.

Завчера вестниците изнесоха, че припадналата се частъ, която държавата има да дължи къмъ фонда „Обществени осигуровки“, възлизаша на около 220 милиона лева, не е внесена отъ държавата. Отъ тукъ може да се разбере колко не бащински гледатъ на интереситъ на трудящия се буржоазната държава и нейнитъ правителства. Тогава, когато маситъ се израздаватъ, когато гладуватъ, когато мизерствуватъ, когато умираатъ отъ гладъ, когато трѣбва да бждатъ осигурени, сръдствата на фондоветъ, които сѣ образувани именно за тая целъ, да бждатъ подпомогнати тия маси пои нужда, се разпиляватъ отъ буржоазнитъ правителства. Всички фондове досега сѣ разграбени и сѣ раздадени въ видъ на заеми. като трудящия се маси се лжжятъ, че, като се дадатъ заеми отъ тия фондове, увеличава се капиталътъ имъ. Днесъ, обаче, ние знаемъ, че самата държава не представлява никаква гаранция, и въ края на краищата виждаме какъ безразборно се изразходватъ сръдствата на тия фондове, като се даватъ суми отъ тѣхъ за различни нужди, като се даватъ заеми на разни общини за строежъ, заеми на желѣзницитъ, заеми на разни фашистски организации и редъ други такива; и затова въ края на краищата сръдствата на тия фондове се разпиляха и се докараха до това положение.

К. Кирковъ (д): Вие противъ строежитъ ли сте? Нали съ това се създава работа на работницитъ?

Г. Вангеловъ (раб): Не сме противъ строежитъ.

К. Кирковъ (д): Тогава защо говорите така?

Г. Вангеловъ (раб): Когато капиталистическата рационализация ежедневно фабрикува въ предприятията безработни и ги изхвърля на улицата, като ги поставя въ положение да умираатъ отъ гладъ; ...

К. Кирковъ (д): Кой е умрѣлъ отъ гладъ? Кажете едно име!

Г. Вангеловъ (раб): ... когато и работящия биватъ използвани отъ алчнитъ за богатство капиталисти, които систематически намаляватъ все повече и повече надницитъ имъ, и все повече и повече влошаватъ положението на работницитъ; когато тая криза се използва отъ алчнитъ за забогатяване капиталисти; когато въ тая криза тѣхната държава стоварва всичкото данъчно бреме върху гръба на трудящия се маси — безспорно, тая държава и нейнитъ правителства не могатъ да се явятъ въ никакъвъ случай въ защита на интереситъ на трудящия се маси.

За да се излѣзе отъ това положение, за да се стабилизируютъ тия фондове, преди всичко трѣбва да се образува единъ единственъ, общъ фондъ, който да засегне всички категории работници, малоимотни, всички служачи, които да бждатъ задължително осигурени въ този фондъ, безъ да плащатъ нищо.

А. Кантарджиевъ (д): Кой да плаща?

Г. Вангеловъ (раб): Набирането на сръдства за образуването на тоя фондъ трѣбва да падне изключително върху плещитъ на тия, които въ днешно време използватъ богатата въ нашата страна.

Нѣкой отъ земледѣлицѣ: Кой?

Г. Вангеловъ (раб): Буржоазията, капиталиститъ. — Ето начинътъ, по който може да се излѣзе отъ това положение.

ние, да се отговори действително на една крещяща нужда и да се разреши единъ голѣмъ социаленъ въпросъ. Тая политика, разбира се, е чужда на васъ, тя е чужда на вашитъ интереси, и вие не можете да я поддържате. Поддържатъ я само представителитъ на класата на трудящия се; тѣ само иматъ интересъ въ това. Колкото и вие тукъ да излизате да плачете по различнитъ въпроси, които засѣгатъ интереситъ на трудящия се маси, тия ваши съзли сѣ крокодилски, това е отъ ваша страна демагогия; вие можете да си поплачете, но когато дойде работата да се разреши, понеже се касае за пари да се дадатъ, вие казвате: „Нѣма сръдства, криза има“. Да, криза има, вѣрно е, но криза за капиталиститъ нѣма, тѣ използватъ тая криза за своя лична полза и за увеличение на своитъ капитали.

Криза има за трудящия се маси, които мизерствуватъ, които гладуватъ, които се израздаватъ, които оставатъ безъ сръдства за препитание. Вие тукъ отбѣгвате да дадете разрешение на този въпросъ. Ние ви казваме: ето единствения изходъ за разрешението на този голѣмъ въпросъ — да се образува единъ единственъ пенсионенъ фондъ, къмъ който да бждатъ задължително осигурени всички работници, всички трудящи се и служачи отъ градове и села, безъ да плащатъ нищо, като се предвиди за тоя фондъ въ държавния бюджетъ известенъ кредитъ, който да бжде прехвърленъ въ видъ на данъчно бреме върху имотната класа, върху капиталистическата класа, която има пари.

И. Василевъ (д): Тая система е хубава.

Г. Вангеловъ (раб): Хубава е, само че не я възприемате.

И. Василевъ (д): Има ли я въ Русия?

Г. Вангеловъ (раб): Има я.

Отъ мнозинството: А-а-а!

И. Василевъ (д): Тамъ нѣма капиталисти.

Г. Вангеловъ (раб): Тамъ държавата е въ ржцетъ на работницитъ и всички сѣ задължително осигурени.

И. Василевъ (д): Значи, всички плащатъ

Г. Вангеловъ (раб): Плащатъ, но властта е тѣхна.

А. Бояджиевъ (раб): Въ Русия всички служачи сѣ застраховани и всички получаватъ пенсия въ случай на старостъ, инвалидностъ и болестъ. Понеже тамъ буржоазията е експроприрана, сръдствата се взематъ отъ държавния бюджетъ, но и богатствата, които по-рано бѣха въ ржцетъ на капиталиститъ, сега сѣ въ ржцетъ на държавата. Обаче важното е, че обществото ги е застраховало. Ние искаме, понеже буржоазията получава сръдствата си отъ работническата класа чрезъ експлоатация и понеже е господаръ на общественитъ блага, тя да поеме грижата за застраховката на работницитъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Значи, най-напредъ се взема, за да се дава. Този принципъ е добъръ.

Г. Костовъ (раб): Когато богатата тукъ ги ядете само вие. Мѣрникътъ ви е много погрѣшенъ.

А. Бояджиевъ (раб): Тукъ капиталиститъ отъ кжде взематъ печалбитъ — нали отъ работницитъ? Значи, удържкитъ сѣ имъ взети вече.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Г. Вангеловъ (раб): Г. г. народни представители! Вие много пѣти злоупотрѣблявате съ единъ другъ въпросъ. Винаги слушаме да се говори за стабилитетъ на чиновницитъ. Този стабилитетъ трѣбва да го има. Обаче чиновнически стабилитетъ не може да има дотогава, докогато гледате да задоволявате вашитъ лични интереси и вашитъ партийни смѣтки.

С. Патева (з): Ако дойдете вие?

Г. Вангеловъ (раб): Всѣка една партия, щомъ като дойде на власт, води подиръ себе си голѣмъ кадъръ отъ службогонци и, за да могатъ да я крепятъ, тя трѣбва да създаде служби на тия свои последователи. (Възражения отъ мнозинството) Понеже господата засегнаха тукъ чеката, азъ ще ви приведа единъ примѣръ, на който и вие сте били свидетели, отъ който се вижда на какво е способна руската чека.

Отъ мнозинството: Само да убива!

И. Василевъ (д): Може ли да бжде въ чеката другъ нѣкой, некомунистъ? Това кажете?

Г. Вангеловъ (раб): Напоследъкъ вие сте гледали въ София руския филмъ „Пътниятъ листъ за живота“.

Отъ мнозинството: Гледахме го.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Моля Ви се, г. Вангеловъ, оставете руската чека.

Г. Вангеловъ (раб): Закачатъ ме.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Говорете по законопроекта.

Г. Вангеловъ (раб): Тоя филмъ трѣбваше да го гледа цѣлата учаща се младежъ и да се поучава. Филмътъ е отъ такъвъ характеръ, че картинно дава да се види какъ чеката въ Русия — Г. П. У., както я наричатъ — води борба срещу престѣпността на малолѣтнитѣ.

И. Василевъ (д): Какъ Мустафа прави желѣзници! И тукъ Мустафа прави желѣзници.

Г. Костовъ (раб): Какъ престѣпницитѣ, които вашето общество създава, тамъ се превзпитаватъ и ставатъ социални работници. Вие създавате престѣпници, вашиятъ строй. (Възражения отъ мнозинството)

Г. Вангеловъ (раб): Виждате, че и българската буржоазия е принудена да праща учащата се младежъ да гледа този филмъ, който бѣ даденъ отъ Дружеството за борба противъ престѣпността на малолѣтнитѣ, за да се поучава отъ него. Значи, пращате българската младежъ да се поучава отъ рускитѣ филми, да видите дѣлата на Г. П. У.

И. Василевъ (д): Ние сме по-напредъ отъ Русия, имаме „Домъ на човѣщината“.

Г. Вангеловъ (раб): Но на какво е способна българската чека — българската полиция?

К. Русиновъ (раб): Тя е способна да беси!

Г. Вангеловъ (раб): Когато работницитѣ претендиратъ за своитѣ права, когато искатъ стабиленъ фондъ, когато обявяватъ стачка въ защита на своитѣ интереси, когато работницитѣ — както това стана на гара Левски — бѣха принудени, въ защита на своята честъ, да излѣзатъ въ стачка, българската чека, българската полиция застана на страната на капиталиститѣ противъ интереситѣ на трудящитѣ се маси. (Рѣкоплѣскания отъ работницитѣ) На това е способна българската полиция, а на онова е способна руската чека.

К. Косевъ (д): Що седишъ тукъ? Иди въ Русия, като е толкова хубаво тамъ! Ще ти съберемъ и пътнитѣ разноски!

И. Василевъ (д): Благодарете на монархизма, че направи границитѣ на Русия толкова широки, да има грамадни полета, където да правите голѣми опити. България не е това, за да прави голѣми опити.

С. Тошевъ (раб): Ние не сме като буржоазията да искаме свободата; ние искаме сами да я извоюваме.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Моля ви се, г-да, оставете разправитѣ.

Г. Вангеловъ (раб): За да може организацията Г. П. У. отъ едни престѣпници да направи добри работници, вие сте видѣли на този филмъ какви жретви прави тя. Защо казвате, че тѣзи опити не могатъ да се правятъ въ България?

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Моля Ви се, говорете по законопроекта. Оставете руската чека. За Русия нека си говорятъ въ Русия. Вие говорите за България.

Б. Кръстевъ (раб): Отъ тамъ (Сочи болшинството) за даватъ въпроси за Русия.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Бждете малко повече българи, отколкото руси.

Г. Вангеловъ (раб): За да дойдатъ до това дередже разнитѣ фондове, фондътъ на инвалидитѣ, фондътъ „Обществени осигуровки“, фондътъ за пенситѣ на държавнитѣ служители, виновна е самата буржоазия, виновна е нейната политика. Докато се прокарва тая политика, ако днесъ съ такива законопроекти ще можете да скърпите фондоветѣ, утре или други день не ще бждете въ положение, щото и съ такива скърпвания да можете да се справите съ положението и да можете да отговорите на пенситѣ.

Ние казваме, че за да се излѣзе отъ това положение, преди всичко трѣбва да се образува единъ единственъ фондъ. Кѣмъ тоя фондъ трѣбва да бждатъ, обаче, всички работници, трудящи се въ села и градове, включително и държавнитѣ служители, безъ да плащатъ нищо. Държавата трѣбва да предвижда достатъченъ кредитъ за тоя фондъ, за да може да покрѣща нуждитъ на тия пенсионери. При даване на пенсия не може да се установява една такава предѣлна възраст, каквато вие установявате сега. Когато вие установявате тая предѣлна възраст, вие не се съобразявате съ това, дали при днешната криза, при днешната нѣмотия, при днешното бедствено положение на работника, тоя последниятъ може да достигне възраст 40 или 50 години. Съ това вие не се съобразявате, когато правите вашитѣ смѣтки и опредѣляте предѣлната възраст. Ние казваме, че при сегашното тежко положение, при сегашната криза работникътъ не може да достигне дори до 40 години. Ето защо ние искаме, безъ да установявате каквато да е предѣлна възраст, да бждатъ осигурени всички при тоя фондъ.

Размѣритѣ на пенситѣ трѣбва да бждатъ: минимумъ 2.000 л., максимумъ 5.000 л.; да нѣма по-голѣми пенсии отъ 5.000 л., като ония, които иматъ странични доходи повече отъ 5.000 л., да нѣматъ право да бждатъ участници въ тоя фондъ. Това сѣ нашитѣ искания.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Защо две и петъ?! Равно трѣбва да бжде!

Г. Вангеловъ (раб): Г. г. народни представители! Ние знаемъ, че вие нѣма да възприемете нашето гледище, като представители на трудящитѣ се класи; на тия, на които сме близки; на тия, изъ срѣдата на които сме излѣзли — ние, които чувствуваме най-добре нуждитѣ на тия маси, знаемъ, че за да се наложи всичко това, което ние искаме, трѣбва трудящитѣ се маси сами да поведатъ една решителна борба, за да наложатъ на буржоазията да зачита тѣхнитѣ права. Ние знаемъ, че току-тъй това нѣщо буржоазията не ще го даде. Сега вие, може-би, ще се изсмѣете на всичко това, което азъ ви казвамъ, но ние знаемъ, че вие винаги така съ насмѣшка сте поглеждали на голѣмитѣ обществени въпроси. Но, г. г. народни представители, както ви казахъ, ние, които изхождаме изъ срѣдата на тия маси, гледаме сериозно на тия въпроси. Ние, заедно съ тия трудящи се маси, съ работническата класа, ще се боримъ не само да ви наложимъ това за стабилизиране на този фондъ; не само да зачитаме интереситѣ на тия трудящи се маси — но ще се боримъ да може да възворимъ такова управление, което наистина ще отговаря на интереситѣ на трудящитѣ се маси. (Рѣкоплѣскания отъ работницитѣ) Следователно, ние ще се боримъ, безъ да се съобразяваме съ това, дали вие ще възприемете нашитѣ искания, които сѣ искания на трудящитѣ се маси отъ села и градове. (Рѣкоплѣскания отъ работницитѣ)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: За сега нѣма други желаещи да говорятъ по законопроекта.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! За днешното заседание нѣма записани други оратори. Но предъ видъ важността на въпроса и понеже съмъ замоленъ отъ нѣкои отъ групитѣ, ораторитѣ на които отсѣтствуватъ въ тоя моментъ, да се изкажатъ, моля да се вдигне сега заседанието, като следващото заседание бѣде въ вторникъ съ сѣщия дневенъ редъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Съобщавамъ на Събранието, че е постѣпилъ отъ министерството на Финанситѣ, отдѣлъ за бюджета и отчетността, законопроектъ за измѣнение и допълнение на закона за търговията съ външни платежни сръдства. (Вж. прил. Т. I, № 45)

Които приематъ предложението на г. министра на финанситѣ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. и 25 м.)

Председатель: АЛ. МАЛИНОВЪ

Подпредседатель: Н. ШОПОВЪ

Секретарь: Д. ТОТЕВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ